ПОЗОРИШТЕ

www.snp.org.rs

ДРАМА drama ОПЕРА opera БАЛЕТ balet

мај 2014.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

Стеријино позорје

***Галеб* у Фиренци: Брави, брави!**

Свитлана Декар:
Волим и с љубављу певам све улоге

Пољаци, лудаци и понеки маркиз

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
SERBIAN NATIONAL THEATRE

ISSN 0352907
9 770352 907005

ПОЗОРИШТЕ

Сезона 2013/2014. ЛИСТ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА,
Позоришни трг 1, Нови Сад, YU ISSN 0352-907 X
www.snp.org.rs

За издавача:
АЛЕКСАНДАР МИЛОСАВЉЕВИЋ, управник СНП-а

Редакција:
ДАРИНКА НИКОЛИЋ
СВЕТИСЛАВ ЈОВАНОВ
ЛАСЛО БЛАШКОВИЋ
БРАНКО ДИМИТРИЈЕВИЋ
МИЊА ЛАГАТОР
ГАЛА ГАЈИН

Технички уредник:
НОРБЕРТ БАРЦАЛ

Фотографије:
МИОМИР ПОЛЗОВИЋ
МАРИО ПУЧИЋ
БРАНИСЛАВ ЛУЧИЋ

Компјутерски слог:
ЉИЉАНА БИЛБИЈА

Фотографија на насловној страни:
Андреја Кулешевић у представи *Усиавана лешошица,*
фото Никола Брадоњић

Први број Позоришта у издању Друштва за Српско народно позориште изашао је 26. децембра 1871, а последњи, недатиран, 1908. године. – 1880. и 1883. Лист није излазио, а 1881/82. издаван је као годиште сезоне. – У том периоду Позориште је уређивао Антоније Хаџић. Од 5. новембра 1909. до 31. јануара 1910. Лист уређује Јован Грчић, најпре под именом Позориште, а затим Ново позориште. Уредници листа Позориште у новој серији 1968-2005: Зоран Јовановић (1968-1977), Звјездана Шарић (1977-1979), десет бројева у сезони 1979/80. уредили – Милица Остојић, Мирко Петковић и Гордана Торбица; Јасмина Ђаради (фебруар-мај 1981), Лазар Васић (октобар 1981. – март 1982), Смиљана Лагатор (јуни 1992. – март 1993), Весна Крчмар од 1983. до 2005, од 2006. до 2013. Александар Милосављевић.
Телефони: 021/66 23 391; 528 894; 66 23 858

Садржај

Дужници Шекспира и Нушића	5
Позорје у знаку 20. века	6
Стеријине награде	8
Брави, брави!	12
Избришите поруке или Закрчење	14
Иза завесе: Добро познат резултат	16
Демони увек нађу пут	17
Жене треба да владају светом	18
Сведочење о деведесетим	19
Изванредни Златни беочуг Владимиру Логунову	19
Парови, по Шекспиру и Савину	21
Пољаци, лудаци и понеки маркиз	22
Свитлана Декар: Волим и с љубављу певам све улоге	26
Све те различите душе, покрети, фигуре	31
Награда „Терпсихора" Костјукову	31
О моћи Љубави	32
Снага експресије и лирике	33
Ми говоримо телом	34

Прва представа на Позорју: Н. Островски, *Уносно место*, режија Егон Савин, ЈДП

Изложба Ликовног круга

Отворено 59. Стеријино позорје

Дужници Шекспира и Нушића

Најстарији доомаћи позоришни фестивал Стеријино позорје, отворен је 26. маја, на сцени Српског народног позоришта, беседом глумца Небојше Дугалића и представом *Уносно место* Николаја Островског, у режији Егона Савина и у извођењу Југословенског драмског позоришта.

– У овој години, навршници барем двају јубилеја, 450 година од рођења славног енглеског драматика у чијем презимену витла и пирује копље, Шекспира, и 150 година од рођења нашег великог драматографа Алкибијада Нуше, алијас Бранислава Нушића, имењака славног античког претходника који је једном ретору, који се хвалио како никад не чита Хомера, опалио шамар (што би данас, можда, требало учинити сваком ко не чита Шекспира и Нушића), не можемо се а не питати какви смо, ми данас, дужници њихове оставштине, тог немерљивог наслеђа – рекао је Небојша Дугалић. – Зашто дужници а не наследници? Зато што није могуће бити истински наследник онога чему се никада не можемо довољно одужити, а да бисмо уопште наследници постали морамо се најпре научити да дугујемо, не бисмо ли се, кроз наук дуговања, и наследништва, можда, удостојили. Шта је, дакле, то, што је пред таквим дугом, позориште?

Небојша Дугалић је и члан жирија 59. Позорја, чији је председник Љубослав Мајера, а остали чланови: Анђелка Николић, Слободан Тишма и Бобан Јевтић.

Пре званичног почетка Фестивала, у фоајеу сцене „Пера Добриновић" отворена је изложба 14. међународног тријенала „Позориште у фотографској уметности", за коју су изабране најбоље уметничке фотографије, од пристиглих око 460 радова из 22 земље. Изложбу су отворили и награде уручили мајстор фотографије Фото савеза Србије Мирослав Предојевић, један од чланова жирија овог конкурса (уз председника Карла Форстера уметничког фотографа из Немачке, и Ксенију Крнајски, редитељку) и Душана Тодоровић из Стеријиног позорја.

Међу наградама у селекцији Међународне федерације фотографске уметности (ФИАП), златну медаљу је освојила Соња Жугић, Србија, за фотографију „Насликано црвеним". Сребрна медаља припала је Лианг Јин, Кина, а бронзана Шуронг Јин, Кина. У селекцији Фото савеза Србије, златна медаља додељена је Булату Гаинетдинову, Русија, сребрна Џонгу Џангу, Кина, а бронзана Јовану Видаковићу, БиХ.

Почасна ФИАП признања припала су: Андреју Јовановићу, Србија, Золтану Бесеу, ЕФИАП, Мађарска и Душку Миљанићу, Црна Гора, за колекцију портрета.

Земље учеснице овог тријенала су: Аустрија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Индија, Италија, Кина, Мађарска, Македонија, Румунија, Русија, Словачка, Словенија, Србија и Украјина.

Мајера председник жирија 59. Стеријиног позорја

Представе на овогодишњем, 59. Стеријином позорју, које ће трајати од 26. маја до 3. јуна, отвориће глумац Небојша Дугалић, док ће се у улози водитеља Округлог стола наћи др Ана Тасић, театролог и позоришни критичар и др Светислав Јованов, драматург и театролог.

Стручним жиријем ће председавати редитељ Љубослав Мајера, вишеструки учесник Стеријиног позорја и добитник Стеријине награде. Поред глумца Дугалића који се успешно бави и режијом, чланови жирија су и редитељка Анђелка Николић, такође добитница Стеријине награде, писац и концептуални уметник Слободан Тишма, добитник Нинове награде и Бобан Јевтић, драматург и критичар, такође добитник Стеријине награде.

– Стеријино позорје је пажљиво бирало чланове жирија, да буду компетентни и удаљени од сукоба интереса – изјавио је Мирослав Радоњић, помоћник директора Стеријиног позорја.

Прва од укупно 15 представа, колико ће бити изведено на овогодишњем позорју, је *Уносно место*, у режији Егона Савина и у извођењу Југословенског драмског позоришта.

За пратећу манифестацију Позорја: „Тријенале фотографије", конкурисало је око 450 фотографија аутора из 23 земље. Селимир Радуловић, директор Стеријиног позорја, нагласио је да је Позорје и ове године имало разумевање Града, Покрајине и Министарства културе, који су финансијски помогли одржавање овог фестивала. По његовим речима, Град је издвојио 19, а Покрајина и Министарство по четири и по милиона динара. Од НИС-а очекују још око три милиона динара.

ИНТЕРВЈУ: Игор Бојовић, селектор Стеријиног позорја

Позорје у знаку 20. века

Београдски *Принцип* по тексту Биљане Србљановић није испунио очекивања и зато ће се у селекцији наћи бечка представа

Селекцију овогодишњег, 59. Стеријиног позорја у Новом Саду, које ће бити одржано од 26. маја до 3. јуна чини девет представа. Селектор Игор Бојовић у разговору за „Политику" покушао је да објасни зашто се одлучио за представе које чине званичну селекцију актуелног Позорја.

Тема овогодишњег Стеријиног позорја је „20. век – прича без краја". Зашто?

– Већина од 90 пријављених представа које сам видео бави се 20. веком, неразрешеним проблемима наше историје са јаком рефлексијом на време у којем живимо постављајући питање: „Како и куда даље?" Тему фестивала одредила су сама позоришта својим репертоарским одабиром који је у овој сезони био доминантан. Слично је било и са земљама из окружења, па зато део програма „Кругови" није издвојен као што је уобичајено, већ тематски и квалитативно употпуњује званичну такмичарску селекцију. Пред селектором је био изазов и два значајна јубилеја: 150 година од рођења Бранислава Нушића и 100 година од Великог рата. Питање није било да ли, већ како и којем од њих ће се дати предност. Одлучио сам да оставим Позорју да их јубиларно прославља, а селекцији да их позоришно обележи са три представе које би се свакако нашле у одабиру.

Овогодишња селекција је „ауторски" подељена у три дела. Какав сте, заправо, концепт заговарали?

– Ауторски концепт су фестивалски широко поставиле саме представе које тематски груписане у три дела заједно чине причу о 20. веку. Први део одређује грађанска Србија пре Великог рата и између ратова. Позорје отвара Југословенско драмско позориште *Уносним местом* у режији Егона Савина и са врхунским ансамблом дајући нам кроз слику Русије 19. века слику сваког грађанског друштва, па и нашег. Следе два нова, различита и занимљива читања Нушића: парадигма политичке травестије *Госпођа министарка*, Позоришта „Бошко Буха" из Београда у режији Татјане Мандић Ригонат, и редитељски „уозбиљена" *Ожалошћена породица* Николе Пејаковића, Народног позоришта Републике Српске из Бања Луке. Овај блок идејно детерминише *Госпођа Олга* Милутина Бојића, Народног позоришта из Сомбора у режији Горчина Стојановића.

Биљана Србљановић, *Принцип, мали ми је овај гроб,* Шаушпилхаус, Беч

У централном делу селекције дубинску слику манипулације младима кроз догађај који је обележио 20. век доноси праизведба *Принцип – мали ми је овај гроб* Биљане Србљановић, Шаушпилхаус театра из Беча у режији Михала Задаре. Породичном трагедијом за време Другог светског рата бави се аутобиографска драма Петера Хандкеа *Још увек олуја* СНГ Драме из Љубљане у режији Ивице Буљана. Трећи део тематски одређују последице ратова.

Позоришна посвета граду насталом у ратовима *Неопланта* Ласла Вегела у режији Андраша Урбана, Новосадског позоришта „Ујвидеки синхаз" пример је политичког позоришта какав налазимо и у *Коштани* Боре Станковића Народног позоришта из Суботице. Он истиче у први план дискриминацију и насиље чије последице проблематизује и полудокументарно позориште Милене Деполо и редитеља Бобана Скерлића у представи *Трпеле* Београдског драмског позоришта.

Ту су и праизведба драме Радмиле Војводић *Евримен Ђилас* Црногорског народног позоришта из Подгорице и Фрљићеви *Избрисани* Прешерновог гледалишча из Крања. Последицама ратова деведесетих бави се и драма *Бизарно* Жељка Хубача, у режији Снежане Тришић Шабачког позоришта и Народног позоришта из Београда. Фестивал, као филозофска поента, затвара *Злочин и казна* Достојевског у режији Златка Свибена, Гавела театра из Загреба.

Представа Биљане Србљановић *Принцип – мали ми је овај гроб* заузима важно место у вашој селекцији. Ипак, одлучили сте се за представу из Беча, а не и из Београда. Зашто?

– Антиципаторски смисао комада Биљане Србљановић додатно га сврстава међу њена најбоља остварења и неоспоран је квалитет обе представе. Праизведбу *Принципа*, урађену на начин како се светске праизведбе озбиљних и значајнијих писаца и раде у позориштима у којима доминира драмски текст, гледао сам у Бечу у децембру 2013. С обзиром на чињеницу да је реч о великом и значајном делу које никако нисам хтео да пропустим, као и на чињеницу да је представа прошла веома добро те да је после немачких и наша штампа објавила две веома позитивне критике са којима се и моје мишљење поклопило нисам се двоумио.

Из праксе се зна да се преговори са позориштима из иностранства морају благовремено обављати и они су тада и отпочели. Да сам сачекао крај селекције и мартовску премијеру београдске представе на бечку не би могли да рачунамо те ми је тако на крају селекције једино преостала могућност да уврстим обе или да се задржим на *Принципу* Шаушпилхаус театра. Иако је веома редак случај да се на Позорју појаве две представе по истом тексту с обзиром на високо мишљење које о овом комаду имам са задовољством сам био спреман да то урадим.

Но, такав потез је београдска представа морала подржати квалитетом у свим аспектима, морала је бити боља од праизведбе. На жалост очекивања се нису испунила. Чак и веома афирмативне критике нису прећутале проблем међучина и другог дела представе. У сваком случају доласком *Принципа* из Беча, који собом носи ексклузивитет светске праизведбе, (што за Позорје није безначајна чињеница) и публика и критика ће бити у могућности да донесу свој суд и о једном и о другом извођењу, а на крају крајева и о „принципијелности" или „непринципијелности" моје одлуке.

На вашу селекцију је било и реакција међу глумцима који играју у представама које нису ушле у конкуренцију? На пример представа *Госпођица*?

– Веома жалим због тога. Глумци су свакако оно најбоље што у нашем позоришту имамо. Организација Позорја би морала да јавност боље информише о приоритетима и критеријумима с једне, и о правилима и захтевима фестивала с друге стране, која ионако сужен простор за избор селектору још више сужавају. Било би мање произвољности у њиховом тумачењу, мање неспоразума.

У неким другим околностима нијансе у разним аспектима не би допринеле да глумци који су у појединим представама остварили изузетне домете остану ван конкуренције. У сваком случају ова сезона ће се једнако памтити и по одличним представама које су ушле у селекцију и по исто таквим које су остале ван ње и зато им дајем за право, јер како то професор Јован Христић још пре онолико година на Позорју рече: „Селекција ће бити објективна кад селектор буде објекат".

За већину представа Стеријиног позорја влада велико интересовање публике. Шта то говори о протеклој сезони?

– Духовна глад публике је велика и позоришта је нису потценила. Упркос околностима имали смо веома добру сезону.

Борка Г. Требјешанин, ПОЛИТИКА

Стеријине награде

Жири 59. Стеријиног позорја – Љубослав МАЈЕРА, редитељ, председник Жирија, Анђелка НИКОЛИЋ, редитељка, Слободан ТИШМА, књижевник, Небојша ДУГАЛИЋ, глумац, Бобан ЈЕВТИЋ, позоришни критичар – видео је од 26. маја до 02. јуна 2014. девет представа у Селекцији националне драме и позоришта.

На завршној седници, одржаној 2. јуна 2014, Жири је донео

ОДЛУКУ

Стеријина награда за најбољу представу – *НЕОПЛАНТА* по роману Ласла Вегела, режија и концепт Андраш Урбан, Новосадско позориште/Újvidéki Színház Нови Сад. Одлука је донета већином гласова.

Стеријина награда за текст савремене драме – БИЉАНА СРБЉАНОВИЋ за текст *ПРИНЦИП (МАЛИ МИ ЈЕ ОВАЈ ГРОБ)*, режија Михал Задара, Шаушпилхаус Беч (Аустрија). Одлука је донета већином гласова.

Стеријина награда за режију – МИХАЛ ЗАДАРА за представу ПРИНЦИП (МАЛИ МИ ЈЕ ОВАЈ ГРОБ) Биљане Србљановић, Шаушпилхаус Беч (Аустрија). Одлука је донета већином гласова.

Стеријина награда за глумачко остварење:
СРЂАН ТИМАРОВ за улогу Онисима Панфиловича Белогубова у представи *УНОСНО МЕСТО* Александра Николајевича Островског, режија Егон Савин, Југословенско драмско позориште Београд. Одлука је донета једногласно.

ИГОР ЂОРЂЕВИЋ за улоге Мартина, Ричија и Дејана у представи *БИЗАРНО* Жељка Хубача, режија Снежана Тришић, Народно позориште Београд и Шабачко позориште. Одлука је донета већином гласова.

ЕМИНА ЕЛОР за улогу Коштане у представи *КОШТАНА* Борисава Станковића, режија Андраш Урбан, Народно позориште/Narodno kazalište/Népszínház Суботица. Одлука је донета већином гласова.

ИВАНА В. ЈОВАНОВИЋ уа улогу Олге Ристићке у представи *ГОСПОЂА ОЛГА* Милутина Бојића, режија Горчин Стојановић, Народно позориште Сомбор. Одлука је донета већином гласова.

Стеријина награда за сценографско остварење – МИХАЛ ЗАДАРА за представу *ПРИНЦИП (МАЛИ МИ ЈЕ ОВАЈ ГРОБ)* Биљане Србљановић, режија Михал Задара, Шаушпилхаус Беч (Аустрија). Одлука је донета већином гласова.

Стеријина награда за костимографско остварење – ЛАНА ЦВИЈАНОВИЋ за костиме у представама *УНОСНО МЕСТО* Александра Николајевича Островског, режија Егон Савин, Југословенско драмско позориште Београд и *ГОСПОЂА ОЛГА* Милутина Бојића, режија Горчин Стојановић, Народно позориште Сомбор. Одлука је донета већином гласова.

Стеријина награда за оригиналну сценску музику – ИРЕНА ПОПОВИЋ ДРАГОВИЋ за музику у представи *КОШТАНА* Борисава Станковића, режија Андраш Урбан, Народно позориште/Narodno kazalište/Népszínház Суботица. Одлука је донета већином гласова.

Неопланта, режија и концепт Андраш Урбан, Новосадско позориште/Újvidéki Színház

Госпођа Олга, награда Округлог стола критике

Стеријина награда за сценски покрет – МАРИЈА МИЛЕНКОВИЋ за представу *ТРПЕЛЕ* Милене Деполо и Бобана Скерлића, режија Бобан Скерлић, Београдско драмско позориште Београд. Одлука је донета већином гласова.

Специјална Стеријина награда за инвентивност концепта – представи *ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА* Бранислава Нушића, режија Никола Пејаковић, Народно позориште Републике Српске Бања Лука (Република Српска, Босна и Херцеговина). Одлука је донета већином гласова.

Принцип, мали ми је овај гроб, Шаушпилхаус, Беч
награда за драмски текст (Биљана Србљановић) и режију (Михал Задара)

Коштана, награда Округлог стола критике

Награда из Фонда „Дара Чаленић“ за најбољу младу глумицу – СУЗАНА ЛУКИЋ за улоге Мине, Ксеније, Иве у представи *БИЗАРНО* Жељка Хубача, режија Снежана Тришић, Народно позориште Београд и Шабачко позориште. Одлука је донета једногласно.

Награда из Фонда „Дара Чаленић“ за најбољег младог глумца – НЕМАЊА ОЛИВЕРИЋ за улогу Анке, служавке у представи *ГОСПОЂА МИНИСТАРКА* Бранислава Нушића, режија Татјана Мандић Ригонат, Позориште „Бошко Буха“ Београд. Одлука је донета већином гласова.

ОСТАЛЕ СТЕРИЈИНЕ НАГРАДЕ

Жири Националне секције Међународног удружења позоришних критичара у саставу: Александар Милосављевић (председник), Наташа Гвозденовић, Слободан Обрадовић, једногласно је донео одлуку да награду Округлог стола 59. Стеријиног позорја за најбољу представу равноправно поделе – *ГОСПОЂА ОЛГА* Милутина Бојића, режија Горчин Стојановић, Народно позориште Сомбор и *КОШТАНА* Борисава Станковића, режија Андраш Урбан, Народно позориште/Narodno kazalište/Népszínház Суботица.

Одлуком Жирија који су чинили Иван Меденица (председник), Радмила Лотина и Бобан Јевтић – Стеријина награда за позоришну критику „Миодраг Кујунџић“ (награда Позорја и новосадског „Дневника“) додељује се већином гласова за текст критике „Форум је отворен: Нови Сад и ослободиоци“ (о представи Неопланта), објављен у Дневнику – ИГОРУ БУРИЋУ.

Жири који су чинили проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић (председница), др Петар Марјановић, мр Бошко Милин, једногласно је донео одлуку да се Стеријина награда за театрологију „Јован Христић“ равноправно додели: СВЕТОЗАРУ РАПАЈИЋУ, театрологу из Београда, за књигу Драмски текстови и њихове инсценације (Позоришни музеј Војводине и Факултет драмских уметности, Институт за позориште, филм, радио и телевизију, Нови Сад–Београд 2013) и ИВАНИ ИГЊАТОВ ПОПОВИЋ, театролошкињи из Новог Сада за књигу Интуитивни свет Ранка Младеновића (Матица српска, Нови Сад 2011).

Управни одбор Стеријиног позорја на 11. седници 9. септембра 2013. године донео је одлуку да се Стеријина награда за нарочите заслуге на унапређењу позоришне уметности и културе додели МИЛОСАВУ БУЦИ МИРКОВИЋУ и ДЕЈАНУ ПЕНЧИЋУ ПОЉАНСКОМ.

Награду публике 59. Стеријиног позорја за најбољу представу добило је просечном оценом 4,73 остварење *ТРПЕЛЕ* Милене Деполо и Бобана Скерлића, режија Бобан Скерлић, Београдско драмско позориште.

ОСТАЛЕ НАГРАДЕ

Награда редакције новосадског листа „Дневник“ за уметничко остварење – ЕМИНА ЕЛОР за улогу Коштане у представи *КОШТАНА* Борисава Станковића, режија Андраш Урбан, Народно позориште/Narodno kazalište/ Népszínház Суботица. Одлука је донета једногласно.

Награда „Зоран Радмиловић“ за глумачку бравуру Компаније „Новости“ – ГОРАНУ ЈЕВТИЋУ за улогу Живке у представи *ГОСПОЂА МИНИСТАРКА* Бранислава Нушића, режија Татјана Мандић Ригонат, Позориште „Бошко Буха“ Београд. Одлука је донета једногласно.

Галеб у Фиренци

Брави, брави!

Представа *Галеб* Антона Павловича Чехова, у режији Томија Јанежича и у продукцији Драме СНП-а, гостовала је од 6. до 12. маја у Фиренци (Италија), где је, на фестивалу Фабрика Европа, три дана заредом изведена с великим успехом.

Фестивал, који се ове године одржава 21. пут, почео је 8. маја и трајаће до 28. јуна, а обухвата драмске и плесне представе, перформансе и визуелна

уметничка дела која се приказују широм Фиренце.

Представа Српског народног позоришта извођена је у импресивном простору старе железничке станице, Стационе Леополда, изграђене 1860. (да подсетимо, Српско народно позориште основано је 1861).

На Фестивалу, између осталих, учествују и Словенско младинско гледалишче из Љубљане, Камерни театар 55 из Сарајева, италијански Понтедера театро, плесни уметници из Француске, Немачке, Румуније, Хонг Конга, Сједињених Америчких Држава…

Уметничка директорка и продуценткиња Фестивала Изабела Валоријани, објаснила је концепцију фестивала:

"Идеја о фестивалу настала је 1994, пре 21 годину, када је ситуација у Фиренци била сасвим другачија, јер годинама није постојао сличан међународни фестивал. Жеља нам је била да становницима Фиренце и околине понудимо могућност да виде уметнике из других европских земаља и био нам је потребан простор за њихово представљање. Пала нам је на памет идеја да би то могла бити Станица Леополда, изузетан архитектонски споменик, и почели смо ту да одржавамо Фестивал. Ситуација се у политици и у друштву током година променила, сада Европа има више земаља него 1994, када смо почели Фестивал. Када је реч о представи *Галеб*, Маурицијa Сетембри, уметнички директор за плесне представе видела је ваше остварење на Фестивалу МЕС у Сарајеву и сматрала је да је представа одлична и да треба да дође у Фиренцу, јер би била изузетно занимљива за наш фестивал, будући да није традиционалног карактера и да се разликује од других позоришних представа. Тако смо одлучили да вас позовемо. За наше гледаоце је то било веома значајно искуство, јер данас у Италији немамо много могућности да видимо овако велике продукције; углавном се ради са малим трупама, на малим пројектима, и то је један од разлога што нам је било важно да видимо једно народно позориште са изузетном продукцијом као што је ваша."

Борис Исаковић, глумац и директор Драме Српског народног позоришта директно је осетио енергију публике, међу којима је било око 500 поклоника позоришне уметности, новинара из више европских земаља, младих глумаца и драматурга из Италије, као и наших људи који живе у Фиренци и околини:

"Било је невероватно узбудљиво и потврдило се то да заправо никаква, чак ни језичка баријера, не постоји у прихватању ове представе, која је из вечери у вече расла, одлично смо освојили тај фантастичан простор који нам није био раније познат. На трећој представи доживели смо потпуно одушевљење публике, са којом смо после још дуго остали да се дружимо. Чуо сам од многих гледалаца у Фиренци да никада нису имали слично позоришно искуство, било је много плакања и много смејања, све у свему, веома интезиван доживљај за све нас. Тамо је било и бројних релевантних позоришних људи са разних европских фестивала, из Париза, Мадрида, Брисела, тако да смо већ отпочели договоре са њима."

Галеб ће сада имати летњу паузу, након које ће наставити лет ка другим, још неосвојеним територијама.

Б. Ковачевић Петровић

Избришите поруке или

Оставите поруку или Бегунци, према мотивима из романа „У старини име му беше Хемус" Борислава Чичовачког, текст и режија Вида Огњеновић, Српско народно позориште, Нови Сад

Текст представе *Оставите поруку или Бегунци* је ауторско драмско дело Виде Огњеновић, настало према мотивима из романа „У старини име му беше Хемус" Борислава Чичовачког, односно једног његовог дела, приповетке коју чине поруке остављене на телефонској секретарици (драматург Светислав Јованов). Тај низ бројних порука, остављених протагонисти Марку, смештен је у оквир драме која се одвија између неколико ликова у Јоханесбургу, избеглих из Југославије почетком деведесетих година, под притисцима војних обавеза и општег друштвеног лудила.

Тема представе, исписивање судбине избеглица са југословенских простора, талентованих и квалитетних људи који су више-мање били принуђени да напусте своју земљу, свакако је изузетно битна у овом тренутку. Не само због конкретног бављења суновратима вредности деведесетих година, већ и због последица које су се протегле и у наше време – између осталог, драстичног мењања општег стања свести становништва, изазваног емиграцијом неколико стотина хиљада младих стручњака. Такође, третман ове теме необично је важан и због данас актуелизованог питања напуштања наше земље. Укратко, сам избор постављања ове проблематике на сцену Српског народног позоришта има велики значај.

Нажалост, начин њене обраде, сценско уклапање бројних текстуалних материјала, линије драмске радње и оне која се одвија у прошлости, кроз поруке остављене на телефонском апарату, није највештији. Самом том споју играног и псеудодокументаристичког дела фали драмске убедљивости, веродостојности, доследности. Такође, било је неопходно направити оштрију селекцију у избору звучних порука. Њихово предугачко низање није сценски потентно, због чега у тим сегментима представе долази до приличне монотоније. Ту има прегршт порука које доносе излишне варијације на већ апсолвиране теме.

Закрчење

Упорно инсистирање на амбициозном простирању овог тока радње доводи до драстичног застоја у развоју сценске динамике, иако се оно правда објашњењем да преслушавање тих порука представља емотивну везу ликова са напуштеном отаџбином, поље њихове утехе, задовољавања чежње.

Играна драма, коју стварају судбине успешног композитора Марка (Југослав Крајнов), његове жене балерине Ане (Јована Балашевић), докторке Јасне (Сања Микитишин), архитекткиње Наташе (Јована Мишковић) и других, носи неколико врло упечатљивих сцена. Они су носиоци драме неприпадања, принудне одвојености, осуђености на егзистенцију у јужноафричком егзилу, уплетене и са драмама (личног) суочавања са оптужбама за издају. Тај део представе садржи пар истински потресних, катарзичних тренутака, у великој мери захваљујући аутентично продорној игри глумаца, највише Крајнова и Микитишинове. Ипак, на плану драмског развоја, у овом делу се могло отићи даље и дубље, има и ту вртења у круг, тапкања у месту. Треба поменути и то да је крај представе који доноси стапање линије радње у телефонским порукама и линије игране радње, превише нагао, као да је одсечен. Био је очекиван некакав епилог, што је изостало.

За разлику од прилично проблематичног драматуршког нивоа представе *Оставите поруку или Бегунци*, режија Виде Огњеновић је углавном доследна, стилизована, суптилна, мада има оптерећења у представљању звучног тока радње – неке од порука су емитоване као аудио записи, а неке бројни глумци уживо играју на сцени (издвојићемо посебно сугестивну игру Александре Плескоњић као Мама Росе). Дизајн је савремен, елегантан, сагласно стилизован, простор означава ентеријер Марковог стана (сценограф Жељко Пишкорић, костимограф Марина Сремац). Публика седи на сцени, на тесно збијеним столицама, близу простора игре, што сигурно појачава емотивни доживљај радње.

Једна од последица одсуства строжије селекције у стварању сценског текста јесте и дужина представе – њена непотребно размахана двосатност доводи до расипања квалитета које она неоспорно садржи. Да је радња згуснутија, очишћена од баласта, вредности представе би сигурно биле видљивије.

Ана Тасић, ПОЛИТИКА

Иза завесе: Добро познат резултат

Марко (Југослав Крајнов) је млади новосадски композитор који ради на опери, инспиришући се порукама наснимљеним на телефонској секретарици.

Деведесете су. У Србији. Односно, у Јужноафричкој Републици, где је Марко отишао за својом женом Аном (Јована Балашевић), бежећи од ратне мобилизације. Док у свом стану окупљају делић друштва из расејања – Јасну (Сања Микитишин), Наташу (Јована Мишковић), Владу (Игор Павловић), Дејана (Марко Савић), снимљени гласови евоцирају људе и догађаје који су претходили њиховом егзодусу.

Ово је сиже представе *Оставите поруку* Виде Огњеновић у Српском народном позоришту, приче у којој би још требало да сазнамо како је Марко био веома перспективан музичар, са пуно пријатеља који су снивали најлепше снове, како је једне Нове године смувао балерину Ану, како би све то било лепо да није било Слободана Милошевића, свега онога што репрезентују његов помен, лик и дело. А то је, ако се неко не сећа или је случајно заборавио – крвави успон национализма, распад земље и, дугорочно гледано, још крвавија транзиција у „модерно демократско друштво" под чизмом, а не капом капитализма.

Трудећи се да покрене емоције, да се разрачуна са духовима прошлости, Вида Огњеновић као да заборавља да успостави више аналогија, универзалнијих или чак актуелнијих значења кад су у питању феномени политичких миграција. Можда је проблем управо у форми – драмско писмо готово у целости састављено од порука (тај поступак и музичка позадина ликова је скоро једина веза са романом Чичовачког) – која јесте атрактивна, посебна и занимљива, да не журимо са закључцима типа – постдрамска. Чак и данашње клинце може да подсети на неки примитивни фејсбук или нешто слично.

Зашто проблем? Зато што не успоставља директне односе, ситуације, него их препричава, што је доста статичније од дијалошког сценског наратива. При томе, не делује баш ни могуће. Марко као да се никад није виђао са тим људима кад је толико тога стало у записе на секретарици.

Као редитељка, Вида Огњеновић није правила тако велике формалне отклоне, нити инвенције. Игра се класично реалистички до те мере да чак и гласови у једном тренутку (без јасне разлике зашто неки да, а неки не) постају живи људи који говоре у властити телефонски апарат. Осим покојег погледа без правог контакта, „сједињују" се с онима на сцени, у Марковом и Анином јужноафричком стану, чинећи тим мизансценом готово једину динамичку радњу.

Лепо визуелно паковање, огроман глумачки ансамбл који сасвим солидно конституише задату изведбу, поновно откривање бар два значајна имена домаће историје музике (професор Рудолф Бручи ког игра Мирослав Фабри је „позајмљен" из стварног живота, као и делови композиција Жељка Авдаловића, коришћени у представи као Маркови), неспорни су квалитети, али је неспорно и то да *Оставите поруку* у СНП делује као радио пренос утакмице, тачније реприза радио преноса утакмице чији је крајњи исход добро познат. И веома неповољан.

Игор Бурић, ДНЕВНИК

Перо Кргић на сцени СНП

Загребачки и југословенски глумац Перо Кргић наступио је 15. маја на сцени „Пера Добриновић" Српског народног позоришта, у представи *Стилске вјежбе* Кеноа, коју, без прекида, изводи од премијере 1968.

У представи, са Пером Кргићем, наступа и Лела Маргитић. Премијера представе била је 19. јануара 1968, у Театру ИТД. *Стилске вјежбе* уврштене су у штампано издање Гинисове књиге рекорда као најдуговечнија представа на свету с истом глумачком поставом.

Представу, у којој једна наизглед банална згода из *једанаестице*, препричана на више начина, постаје врхунска комедија, режирао је Томислав Радић према делу француског књижевника Рајмона Кеноа *Excercices de style*. Уз Радића, превод и адаптацију представе потписује Тонко Мароевић.

На премијери и у идућих шездесетак представа, Кргићева партнерка је била Миа Оремовић, а у јануару 1970. њену је улогу преузела Лела Маргитић.

У јануару 2009, у склопу радне прославе 41. годишњице *Стилских вјежби*, Лели Маргитић и Пери Кргићу уручена је плакета Гинисове књиге рекорда, у коју је та представа, као најдуговечнија на свету с истом глумачком поставом, уврштена годину дана раније.

Сања Микитишин:

Демони увек нађу пут

Бриљирала је Сања Микитишин у драми ***Оставите поруку*** по мотивима из романа Борислава Борка Чичовачког „У старини, име му беше Хемус", која је прошле седмице у режији Виде Огњеновић премијерно изведена на сцени СНП.

Њена докторица Јасна, која пуца по шавовима тамо далеко, на другом крају света, где је побегла од свих овдашњих зала деведесетих, пробила је моје оклопе просечног гледаоца.

– Неке ствари из тог периода покушавамо да заборавимо, јер су јако болне, али колико год их закључавали у фиоку са хиљаду брава, то су демони који нађу пут. Довољно је само кврцнути по тој фиоци и ... Изненадило ме је колико то време још увек живи у мени и у којој мери ипак нису зацелиле ране које су ми, као тада младом бићу, нанеле те тужне, кужне, ружне деведесете – открила ми је Сања у разговору који смо водили неколико дана после премијере.

Јунаке *Поруке* Новосађани знају или их препознају, али њихове судбине нису локалне, напротив...

– Када сам први пут читала текст, распала сам се. Јер Боркова драма јесте и универзална, али истовремено и толико лична, да ми је дуго, заиста дуго требало да најпре победим саму себе како бих уопште могла да проговорим а да ми одмах не крену сузе. Јер, то је негде и моја животна прича. Касније, кроз процес креирања улоге, током којег је било доста преиспитивања, схватила сам да ни не треба се борим против Сање Микитишин, већ само да нека моја искуства проживим са ликом Јасне.

Признала ми је да то поклапање искустава може на сцени бити олакшавајућа, али и отежавајућа околност...

– Јасна је енергична, „револуционарка". Истовремено, то је жена која отворено прича о својим осећањима, проблемима... Ја нисам тако кодирана. Јако је тешко оголити се и отворено причати о неким својим ранама, кривицама, грешкама, болним тачкама. Не волим да кукам и оптерећујем друге људе причама о томе шта се све мени у животу десило, и где бих могла бити да на неким раскрсницама нисам скренула десно уместо да одем лево... И требало ми је доста времена да моје биће уклопим у Јаснин лик. Ипак, у неколико момената ни не глумим већ говорим као Сања Микитишин. И баш се добро осећам, јер нико не да зна да сам то, заправо - ја.

Иако Новосађанка, Сања није уписала АУНС већ је 1992. отишла у Београд, на Факултет драмских уметности.

– Била сам уверена у то да ће ми, када завршавам факултет који је у том тренутку најцењенији и у старој Југославији, бити отворена сва врата. Нисам размишљала о томе да ће бити рата и да ће нам се издешавати све то што нам се издешавало. Била је то озбиљна траума за мене. То како је

све кренуло низбрдо толико ме је повредило да ми је дуго требало да се повратим. А онда стигне још један шамар, па још један... Размишљала сам и да завршим неки други факултет, па отишла у Грчку и тамо остала две године. Све су то искуства која човека очврсну, науче да се отворених очију суочи с неким тешким животним ситуацијама, породичним, емотивним, пословним... које се могу прегурати само ако си довољно јак.

По повратку у Србију први професионални ангажман Сања је добила 1999. у Кикинди.

– У театар ме је вратио Бранислав Бане Шибул, тадашњи управник кикиндског Народног позоришта. Када ме је позвао, без размишљања сам се спаковала и отишла. И дубоко сам захвална том дивном, сјајном господину. Кикинда је у мени поново пробудила ону љубав према театру коју сам осећала као клинка на академији. Нешто неискварено, дечје. Донела ми је и искуство да сам поново у својим водама и да се у њима добро осећам. Да ми се три године касније није указала прилика да одем у Зрењанин, у позориште „Тоша Јовановић", вероватно бих остала у Кикинди. Међутим, позвали су ме, и пресудили су егзистенцијални разлози, чињеница да сам ближе кући.

А непуну деценију касније – театарски повратак у Нови Сад, у ансамбл Драме Српског народног позоришта.

– Имала сам трему и када сам одлазила у Зрењанин. Међутим, искуство глумца-номада је добро, тера те да се не ушушкаш и да прихватиш да ништа у живот није сигурно. Иако напушташ неке људе с којима си научио да радиш, сусрећеш неке нове. Срећом, брзо препознајем лепе енергије, људе с којима бих волела да сам на сцени. И није ми уопште важно питање која улога, који редитељ, већ с којом екипом. Одавно сам уверена у то да је позориште тимски рад. А из доброг тима се најчешће изроде праве ствари.

Питам на крају Сању може ли да, када се „завеса спусти", буде објективна у процени урађеног посла?

– Знам када сам дала све од себе. Знам и када може боље, али да једноставно постоји тачка коју нисам успела да пређем, с којом се нисам изборила. Али има представа и улога на које сам баш поносна, јер се у датом моменту скупила сва театарска магија, када сви на сцени функционишемо, када међу нама постоје добре вибрације. И ту није битно да ли је улога главна или епизодна. Ипак, стојим и иза оних представа које нису „чиста петица", јер ни у животу није реално очекивати да ти се баш увек све потрефи.

Мирослав Стајић, ДНЕВНИК

Александра Плескоњић:

Жене треба да владају светом

У недељи за нама, на сцени Српског народног позоришта обележено је десет година извођења представе *Коме верујете* Јелене Ђорђевић у режији Даријана Михајловића, која је првакињи Драме СНП Александри Плескоњић те 2004. донела награду за женску епизодну улогу на 54. фестивалу професионалних позоришта Војводине.

– Још верујем у позориште – признаје ми пре неко вече Цака, како је сви у театру од милоште зову. – Не верујем да може да мења стварност, али може да буде инјекција која ће убацити дозу отпорности у организам публике. А мислим да и та публика још верује у позориште. Суочени смо са великом ерозијом укуса, са таласима шунда, кича, свеколиких испразности, и вероватно да неки људи кроз сусрет са театром, са Шекспиром, Нушићем, Чеховом, Црњанским... једноставно чувају разум.

У репрезентативној постави матичне куће Цака ће вечерас гостовати у Хрватском народном казалишту с драмом *Је ли било кнежеве вечере*, по тексту и у режији Виде Огњеновић.

– Верујем и у ту размену добре енергије са публиком коју не срећеш често. У младости сам пуно радила ван Новог Сада, са Љубишом Ристићем, Харисом Пашовићем... и увек је представљало изазов освајати средину у којој те не познају и тек треба да се избориш за њену љубав, заштиту... Али то што у Загреб идемо са *Је ли било кнежеве вечере* јесте својеврсна школа храбрости и слободе, јер се поигравамо са сопственим митом.

Открива ми да сама воли романтизоване митове, и да би сваки народ требало да негује своје митове, али на нивоу разума а не патологије.

– Двадесети век се почео ругати митовима и, што је најгоре, максимално их је политизовао, до крајњих граница баналности. И управо на то је Вида Огњеновић желела да упозори. Верујем Види Огњеновић. Као што верујем себи и јако малом броју људи. Ја заправо мислим да жене треба да владају светом. Па зар није, кажу, Европа цветала када су њом владале „три подсукње": Марија Терезија, мадам Помпадур и Катарина Велика... Дакле, жене треба да владају и светом и позориштем.

То ће Цака рећи кроз смех, а потом веома озбиљно додати да су почеле пробе представе „Молим, оставите поруку" по тексту Борка Чичовачког, што је трећи пројекат Виде Огњеновић, после *Кнежеве вечере* и *Милеве Ајнштајн*, у коме је Нови Сад не само кулиса, већ актер.Чичовачки кроз аутентичне поруке говори о времену деведесетих, препознајемо конкретне људе, тужне судбине. И приметила сам на првим читајућим пробама да смо због тога сви под неким стресом. Биће да сагледавамо те године као да још нису прошле, само из још страшније визуре, јер смо две деценије старији и више немамо ни снаге ни илузија. Ерик Берн пита: коју игру играш? Али овде нема простора за такву врсту игре, за изврдавање истине. И зато је то јако, јако тежак текст...

Питам је на крају да ли, после безмало три и по деценије професионалног ангажмана у театру и више од шездесет улога, када уђе у гардеробу, обуче костим, стави шминку... још верује у себе као глумицу.

– Што си старији, све више питања постављаш. Све мање знаш и све си несигурнији, јер сада се већ плашиш и властитих глумачких „фијока" и манира и зато напето тражиш начин да сам себе изненадиш. А у исто време ти године проведене на сцени ништа не значе – памти се само последњи чин. Али опет, то што си увек на почетку представља и неизмерно богатство, јер си међу реткима који су у прилици да изнова и изнова стварају нови свет.

Мирослав Стајић

У ком смо жанру?

– Необјашњиво је да имамо велико позориште са три уметничке јединице а да практично никада ништа не радимо заједно, да на нашем репертоару нема, рецимо, мјузикла. Многе су ствари необјашњиве, али очито је ово доба беде и апатије у чему треба тражити и узроке и последице. Жао ми је и што на нашим сценама нема кабареа. Јер кабаре најбоље детектује време. Он, заправо, том времену плази језик и показује гузицу. Али је проблем што ми, очито, јако тешко детектујемо где смо, у ком то времену живимо. Неко за себе можда и може да каже *да зна*, али признајем да сам ја збуњена, не могу да разазнам чак ни жанр у коме се сви скупа налазимо.

(ДНЕВНИК, Нови Сад)

Представљена књига интервјуа Феликса Пашића

Сведочење о деведесетим

Књига „Кратак преглед времена", с поднасловом „Лудус разговара" – избор интервјуа које је са позоришним уметницима водио Феликс Пашић, представљена је у Музеју позоришне уметности Србије.

Многобројну публику поздравила је ауторка предговора Ксенија Радуловић, некадашња директорка Музеја. Она је истакла да је новинар, критичар, публициста и телевизијски документариста Пашић (1939-2010) био дугогодишњи и драгоцени сарадник те куће, као и први главни уредник позоришних новина „Лудус" од 1992. до 1999.

У „Лудусу" је објавио 60 великих разговора, од којих је 18 интервјуа са драмским писцима, редитељима и позоришним критичарима одабрала и приредила његова супруга, новинарка Зорица Пашић, а књигу је издало Удружење драмских уметника Србије (УДУС).

Пашићеви саговорници били су Јован Христић, Владимир Стаменковић, Љубомир Симовић, Душан Ковачевић, Александар Поповић, Дејан Мијач, Слободан Селенић, Вида Огњеновић, Љубомир Драшкић, Љубиша Ристић, Мухарем Первић, Јагош Марковић, Мира Ерцег, Слободан Стојановић, Јован Ћирилов, Никита Миливојевић, Егон Савин и Биљана Србљановић.

Истичући посвећеност и високе стандарде Пашића и у писању и у уређивању, Радуловићева је рекла да он и његови саговорници – људи различитих естетика, генерација и опредељења, позориште нису посматрали ван контекста времена, па је „Лудус" био и својеврсна платформа да се јавно кажу неке битне ствари које нису могле да „прођу" у већим медијима.

„Ови разговори били су интерни форум слободне грађанске мисли у тешком периоду 90-их година", додала је она.

Доскорашња председница УДУС-а Љиљана Ђурић, која је „изборила" средства за књигу, захвалила је Министарству културе, додавши да је тај новац био довољан само за штампу, те је истакла труд Зорице Пашић и екипе пријатеља заслужних што се појавила „ова сјајно писана и сјајно направљена књига".

Издање је графички обликовао Ђорђе Ристић, а илустровано је фотографијама (рађеним за „Лудус") Весне Павловић, Ђорђа Томића и из приватних колекција.

„Пашић је био ненаметљив, његово присуство док читамо интервјуе готово да не примећујемо, али је веома вешто усмеравао саговорнике да читаоцу саопште оно што је за њих битно у позоришту, уметности, а и у животу", рекла је Ђурићева.

Милан Влајчић је оценио да је ова књига фасцинантно штиво које може да се чита на неколико нивоа, јер Пашићеви саговорници, поред разговора о театру, дају дијагнозе времена које су обележили ратови, санкције, криза друштва и морала.

„То је књига за разумевање наше позоришне и опште ситуације, сведочење и о нашој интимној драми", рекао је он, додавши да импонује и квалитет у новинарском смислу, јер су ти интервјуи били прави дијалози, што је данас као журналистички жанр готово сасвим нестало.

Зорица Пашић је рекла да о сведочењу о времену 90-их говоре наслови интервјуа – са Јованом Христићем „Ђаво однео моју генерацију", Огњенком Милићевић „У овом лудилу нема логике"...

Она је такође приметила да се данас више не раде прави интервјуи, који су некада били врхунска новинарска форма, па се запитала да ли ћемо једнога дана „кратак преглед времена 2000-их година" морати да правимо из садржаја таблоида.

ТАНЈУГ

Изванредни Златни беочуг Владимиру Логунову

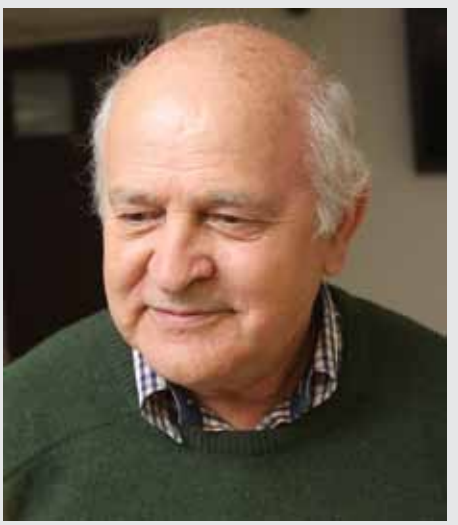

Владимир Логунов, балетски уметник, кореограф и директор Балета Српског народног позоришта, добитник је „Изванредног Златног беочуга", награде коју додељује Културно просветна заједница Београда.

Ово признање, које су ове године добили и глумац Петар Божовић и композитор и теоретичар музике, академик Дејан Деспић, додељује се за трајни допринос култури Београда.

Иван Меденица

Парови, по Шекспиру

Представа *Богојављенска ноћ* Српског народног позоришта из Новог Сада, која је недавно гостовала у ЈДП-у, не привлачи пажњу само због Шекспира, реномираног редитеља (Егон Савин) и једног од водећих глумачких ансамбала у земљи, већ и због тога што је добар узорак једног позоришног феномена. Одавно је у савременом театру уметничка пракса, уз подршку теорије, легитимисала различите поетичке приступе у режији класике, а чија класификација, због велике разноврсности и прожимања тих приступа, постаје све тежа. Због тога је знатно ређи случај, бар када је реч о водећим глумцима и редитељима, да се може посегнути за некада утицајним а сада одбаченим захтевом да инсценација буде верна тексту, као да су значења драме ентитет који се може транспоновати из књижевности у позориште. Међутим, у овој представи, а што је зачуђујуће за редитеља као што је Савин, имамо баш случај да се текст у потпуности опире режији. Редитељски концепт остаје чиста спекулација, нимало потврђена оним што и сам Савин, потпуно тачно, ставља као једини критеријум истине у театру: телом и душом глумца.

На крају Шекспирове драме збуњујућа одећа се скида, полови се разоткривају, те спајају „исправни“ парови. Војвода Орсино може да остане с Виолом на чији изглед и љубав није остао имун јер се открива, на његово олакшање, да она није оно за шта се издавала (његов паж Цезарио), грофица Орсина добија супститут за своју љубав према Виоли, а за коју се испоставља да није мушкарац, у обличју њеног брата близанца. У модерном читању Шекспира, пре свега оног из есеја *Горка Аркадија* и *Розалиндин пол* Јана Кота, ово разрешење и растерећење, које је истовремено и комичко и друштвено, оставља последице: заједница се самопотврђује склапањем одговарајућих парова, али и јунацима и публици остаје искуство нетом проживљене, узнемирујуће и снажне чежње: оне хомосексуалне. Тврдећи да травестија у Шекспировим комедијама, утемељена и у сценској пракси оног доба (женске ликове су играли дечаци), открива а не скрива, Кот овако види чежњу у *Богојављенској ноћи*: „пулсирање ероса осећа се једино, и то од самог почетка, између Војводе и младића у девојачком руху, између Оливије и девојке у младићком руху“. У патријархалном друштву, укус тог искуства је *горак*, а заправо је реч о *укусу слободе* у разоткривању властите сексуалности, или поигравању њоме.

Проблем се, међутим, јавља када редитељ развије Котово тумачење до сценски неодбрањивих димензија, кад његов концепт почне да врши насиље над текстом и не може да се оствари у глуми. Егон Савин заснива инсценацију *Богојављенске ноћи* на радикалном драматуршком захвату (он и Мариана Аранђеловић аутори су адаптације): Виола се не само пресвлачи у мушко већ је и трансродна особа (конкретно, жена с пенисом), а лик њеног брата близанца је избачен. Тиме завршно „упаривање“ мутира у склапање једног срећног (?) троугла:

и Савину

мушкарац, жена и *схемале* а не *андроїино биће* како то Кот поставља, а на основу вишевековне уметничке и еротске фасцинације овом појавом: то биће треба да је мушкарац које очаравајуће и узнемирујуће личи на жену, или обрнуто. Главни проблем није изневеравање писца, па чак ни артикулисање еротско-љубавног троугла који као да је искочио из (хетеронормативне) порнографске фантазије, већ то што у редитељевој реалистичкој поетици глумци нису никако могли, говорећи Шекспиров текст (ни адаптација ту није помагала), да оправдају оволико психолошки специфичне ликове и односе. Да се редитељ определио за, на пример, наглашену кемп стилизацију у духу Алмодовара, можда би се ово и држало, али он је остао веран „комичком реализму".

У првом делу, Сања Ристић Крајнов скицира лик Оливије као кокетне, приглупе и осионе богаташице, али у другом наглавачке пада у замку овакве адаптације: никако не реагује на то што је спавала, мислећи да је мушкарац, са женом с пенисом, чинећи тако свој лик потпуно нејасним (да ли је приметила полну разлику? свеједно јој је? управо то јој се свиђа…?). Мања Пековић игра Виолу као особу макар сетну, ако не и несрећну због своје посебности, јер је она осујећује у чежњи за Орсином. Код ње је нејасно зашто пристаје на љубвни троугао: свидело јој се с Оливијом, то јој је једини начин да буде с човеком којег воли…? Ненад Пећинар је прошао нешто боље јер је раскалашност његовог Орсина с почетка представе могла да донекле оправда то што на крају, када добије Оливију, позива Виолу да им се придружи… Повезано с глумачким проблемима у психолошком правдању приче, склапање тог троугла ствара и већи и општији, значењски проблем. Остаје потпуно нејасно да ли је ово осуда савременог богатог и *изопаченої* света којег више ништа не може да еротски покрене или, сасвим супротно, похвала љубави која је јача од полних и родних разлика. Прво тумачење било би клише и предрасуда, док друго никако не може да се одржи јер његов темељ – снажна љубав – није постављен: не види се зашто је Оливија заволела Виолу, а и Виолина љубав према Орсину је више снатрење него љубав због које би човек урадио све, па и завео трећу особу.

Ни претпоставка да је ово неки изразито декадентни свет се не држи, јер Орсино више делује као оцвали приморски „галебар", а том утиску доприноси и цело његово окружење. Редитељ и сценограф Дарко Недељковић стављају радњу у бар на Јадрану (с посветом сликару Вои Станићу), а и комички ликови из Шекспирове пратеће приче одговарају приморским згубиданима, увек расположеним за карневалска прерушавања и не много злочесте сплетке. Оно мало динамичности радње и комичког елана што је остало у оваквој режији *Богојављенске ноћи* њихова је заслуга: ведра, здраворазумска, правична али опасна келнерица Марија Лидије Стевановић, наиван и блесав млади геј богаташ Андрија Ивана Ђурића, искусни гребатори и сплеткароши Фабијан Душана Јакишића и Тобија Новака Билбије и карикирано тирански и „демонијачни" Малволио Радослава Миленковића. У овој поставци, Малволио није Оливијин слуга, карикатура елизабетанских пуританаца који ће срушити Глоб и обуставити позоришни живот у Енглеској, већ њен лицемерни исповедник који проповеда морал а сам је похотан и који је – где би, наопако, другачије! – католички а не православни поп.

(ПОЛИТИКА, Културни додатак, 22. фебруар 2014.)

Битлси

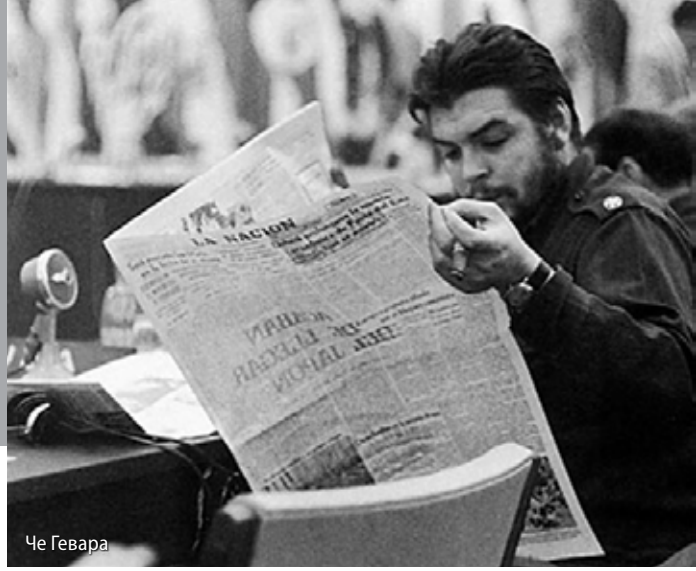
Че Гевара

Светислав Јованов

Белешке о позоришној сезони 1900 – 2000 (X)

Пољаци, лудаци и понеки

1964.

Телевизијски шоу Џека Пара улази 3. јануара у историју модерне културе емитовањем *clip*-а са песмом „She Loves You“ дотад мало познатог састава *The Beatles*. То је најава не само године велике музичке хистерије, већ и једног од кључних митова мас-културе: кроз осам дана, *The Beatles* нумером „I Want to Hold Your Hand” улазе међу првих осамдесет на америчкој „топ листи“ синглова – а већ 25. јануара су на њеном врху!

У међувремену, 18-ог, Карол Војтила постаје надбискуп Кракова, а тог истог дана у Српском народном позоришту један (за наш театар, барем) не мање важан Пољак, редитељ Казимјеж Дејмек, има премијеру Шекспировог *Јулија Цезара:* у насловној улози је Петар Вртипрашки, а улога Марка Брута припада, наравно, Стевану Шалајићу. Прилагођавајући Шекспирову историјску трагедију профилу „младог новосадског ансамбла“, Дејмек, по мишљењу стручњака, прибегава одређеној стилизацији и поједностављивању. У критици Елија Финција се најпре издваја Васја Станковић (Касије), а потом се помиње како је Стеван Шалајић дао лику Брута племенитост карактера и људску топлину, али му је „гласовно одузео снагу и држањем херојску величину.“

Два дана, пак, пре заседања Битлса на чело топ листе, њујоршка премијера новог комада Артура Милера: *После пада* (*After the Fall*), у режији Елије Казана: нелинеарна прича, која се највећим делом одвија у уму главног протагонисте, њујоршког јеврејског интелектуалца Квентина, није спасила Милера од примедби да драма представља слабо прикривену критику његовог (тек окончаног) брака са Мерилин Монро. Без обзира на све, Барбара Лоден добија исте године награду „Тони“ за главну улогу у овој представи (која, исто тако, представља једну од првих прилика у којима се појавила Феј Данавеј).

Несумњиву круну овог медијски динамичног јануара означава, 29-ог, премијера Кјубриковог првог ремек-дела, филма *Доктор Стрејнџлав (или како сам престао да бринем и заволео бомбу):* салве смеха поводом ове бриљантне уметничке демонстрације апсурдности (света) политике у првом реду су проузроковане троструким глумачким подвигом Питера Селерса – глуми ваздухопловног капетана Лајонела Мандрака, америчког председника Меркина Мафлија и доктора Чудољуба (Strangelove), сулудог атом-

Питер Селерс

Гленда Џексон

Мирослав Церар

Шон Конери

маркиз

ског научника и бившег нацисту у инвалидским колицима.

Једанаестог фебруара се *The Beatles* први пут појављују „уживо“ у САД (њујоршки „Колосеум“), а у Лимасолу на Кипру почињу сукоби Турака и Грка. Двадесет петог, Мухамед Али – који се још зове Касијус Клеј – нокаутом у седмој рунди преузима од Сонија Листона титулу светског првака у тешкој категорији.

Први „мустанг“ силази са Фордове фабричке траке 9. марта; 14-ог, у Даласу, Џек Руби бива осуђен на смрт због убиства Лија Харвија Освалда. Радећи од 1959-е у месту Ополе (на средокраћи између Вроцлава и Катовица), као уметнички директор „Театра 13 редова“ (који 1962. мења име у „Театар-Лабораторијум 13 редова“), Јежи Гротовски, након представа *Каин* (1960), *Задушнице* (1961), *Акрополис* (по Виспјањском, 1962 – први комплетни пример „сиромашног позоришта“) и *Трагична историја др Фауста* (1963), 17. марта реализује представу *Студија о Хамлету* (*Studium o Hamlecie*). Инспирисан Шекспировом трагедијом и текстовима Виспјањског, Гротовски подастире сопствене варијације на шекспировске теме. Међу њима је доминантна тема прогнаника, а Хамлет, којег тумачи Жигмунт Молик, појављује се као фигура Јеврејина, алудирајући на проблем антисемитизма. И у тој представи, оствареној кроз колективну игру у виду „отворене пробе“, на потпуно огољеној позорници, Гротовски наставља да развија два кључна вида свог „тоталног метода“, који често означава као *via negativa:* тежњу ка „сиромашном позоришту“ и представу као „чин трансгресије“. „Зашто се бавимо уметношћу?“, пита се маг из Опола у тексту „Ка сиромашном позоришту“ из наредне, 1965. „Да бисмо прешли границе – превазишли ограничења, испунили празнину – да бисмо испунили себе.“

Четири дана након ове ополске премијере, на такмичењу за „Песму Евровизије“, наш представник Сабахудин Курт заузима последње место (додуше, мора се признати, заједно са још три друге „нумере“). А 27. марта, почиње емитовање прва права пиратска радио-станица, енглески „Радио Кариолина“: може ли данас – у ери готово *сваколике* доступности музичке информације (што је само наличје информативног засићења и терора) – ико уопште покушати да схвати какав су (револуционарни) значај имале „пиратске“ радио-станице, пре само пола века?

Априла четвртог, талас звани *The Beatles* досеже свету до грла: овај састав држи првих пет (!) позиција на „Биллбоард Топ 40 синглес“ у Америци (*Can't Buy Me Love, Twist and Shout, She Loves You, I Want to Hold Your Hand* і *Please Please Me*). У нас, пак, на дневном реду су нешто спорији – мада и те како модерни – ритмови: 16-ог је премијера Брехтове *Опере за три гроша*, коју, у преводу Тодора Манојловића, у Српском народном позоришту режира Боривоје Ханауска. Пичема игра Витомир Љубичић, Госпођу Пичем Љубица Раваси, Поли – Анђелија Веснић, а Мекија – Томислав Јовановић. Баш на дан Ханаускине премијере, састав *The Rolling Stones* издаје дебитантски албум. Завршница априла је, међутим,

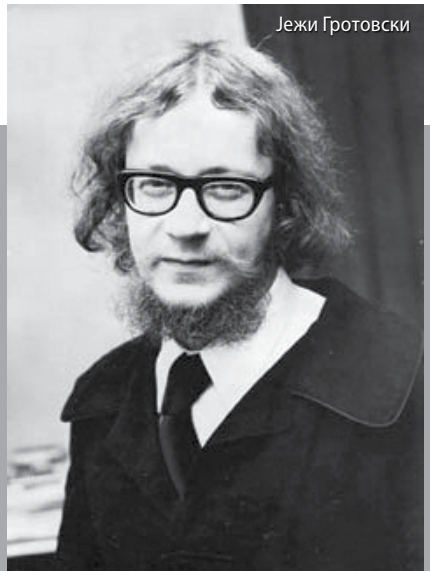
Јежи Гротовски

Нелсон Мандела

Касијус Клеј

само релативно „културна и креативна“: 20-ог почиње суђење Нелсону Мандели у Јужној Африци, а 6-ог творци компјутерског језика BASIC покрећу први програм на њему.

Другог маја се одржавају прве веће демонстрације против вијетнамског рата у неколико градова САД. Од 3-14. маја у Новом Саду трају 9. југословенске позоришне игре (Стеријино позорје), на којима побеђује Нушићева *Ожалошћена породица* у режији Мате Милошевића – доспела, иначе, у обновљеној верзији на Фестивал, девет година након премијере! Милошевићев приступ отворио је путеве за модернија тумачења Нушића, изван супротности: психолошки реализам – деформисана гротеска, и то првенствено тако што је “партитуру радњи, реакције актера, мизансцен и односе подвргао хорској просторној и временској стилизацији, која чак може изазвати асоцијације на експресионистичка или мејерхољдовска решења“ (Светозар Рапајић).

Дванаестог јуна јужноафрички режим осуђује Манделу на доживотни затвор (ипак ослобођен 1990!), а три дана касније, последње француске трупе напуштају Алжир. Сцене неправде и насиља прелећу континенте: у близини Филаделфије (Мисисипи) 21-ог јуна су убијена тројица активиста за људска права који су радили на регистрацији црнаца у бирачки списак (тела су им пронађена тек 4. августа). Да ли је сасвим случајно (из данашње перспективе), што се пет дана након овог злочина појављује албум Битлса *A Hard Day's Night*?

Премда председник Џонсон већ 2. јула потписује Закон о људским правима (којим се забрањују главне форме дискриминације црнаца), а Битлси се 10-ог јула, након тријумфалне америчке турнеје, враћају кући на премијеру филма *A Hard Day's Night* – још ништа није (разрешено), ни у погледу музичке револуције, нити у погледу расног и ратног питања. Јер, 16. јула у њујоршком Харлему почињу расни немири након што је полицајац убио црног тинејџера, а америчка влада шаље крајем јула у Вијетнам још пет хиљада „саветника“.

Након сукоба америчких и северновијетнамских поморских снага почетком августа у заливу Тонкин и првих америчких ваздушних удара, амерички Конгрес 7. августа овлашћује председника за употребу конвенционалне силе у југоисточној Азији без формалног проглашења рата. Деветнаестог истог месеца бива лансиран „Сунцом 3“, први комуникацијски сателит у геостационарној орбити (намењен преносу летње олимпијаде).

А само дан касније, 20. августа, у лондонском Aldwych Theatre, у извођењу Royal Shakespeare Company и у режији Питера Брука, драма Петера Вајса *Проган и убиство Жан-Пола Мараа, у сценском извођењу штићеника душевне болнице у Шарентону, по замисли Маркиза де Сада* (*Die Verfolgung und Ermordung Jean Paul Marats dargestellt durch die Schauspielgruppe des Hospizes zu Charenton unter Anleitung des Herrn de Sade*). У импресивном „castingu“ (Јан Ричардсон као гласник, Клајв Ревил је Мара, а Патрик Меги – Маркиз), ипак се издваја, као неспорна нова звезда, Гленда Џексон у улози Шарлоте Кордеј. Поставком *Мара/Сад* Питер Брук на известан начин крунише и осмомесечну истраживачку радионицу под називом „Позориште суровости“, опредељујући се за драмски текст који већ сам по

Мост Verrazano-Narrows у Њујорку

Јохан Кројф

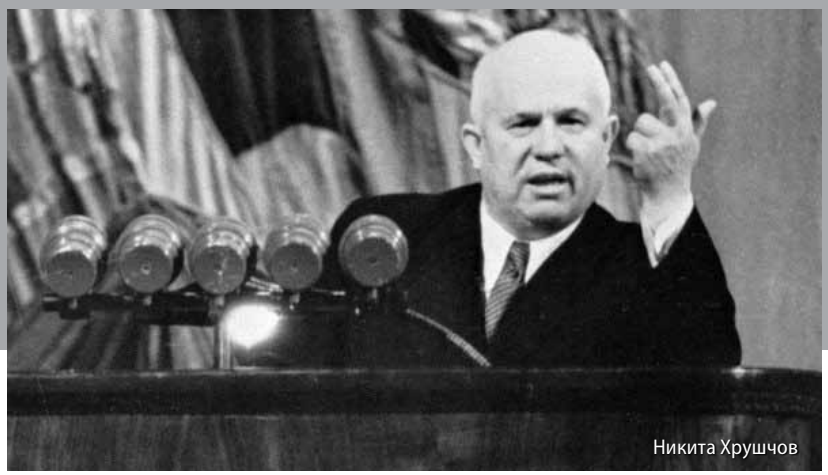
Никита Хрушчов

себи спаја елементе артоовске „прималне“ осећајности са брехтовском дијалектичком сумњом. Иако је већ доживео праизведбу 29. априла у Шилер театру (Западни Берлин), Вајсов комад се тек у Бруковој режији показује интригантно револуционарним по форми (отворена и вишеструка стратегија „драме у драми“), и универзалним по значењу (централна нововековна дилема о могућности досезања слободе – изменом друштвеног система или, пак, изменом себе?).

А у прву од ових димензија промена уводе нас, на свој начин, 7. септембра председници Југославије и Румуније, Јосип Броз Тито и Георге Георгиу Деж, постављањем камена темељца за хидроелектрану Ђердап. У Лондону, 9. септембра се у позоришту Royal Court одржава успешна премијера комада Џона Озборна *Нетрихватљиви доказ (Inadmissible Evidence*), чији главни јунак Вилијам Мејтленд (у тумачењу Никола Вилијамсона) сажима у себи све кључне трауме средњекласног Енглеза на почетку либералне потрошачке ере. Много већу пажњу публике и масмедија, пак, привлачи 17 ти септембар, када се појављује трећи филм „бондијаде“ – култни *Голдфингер:* поред наступа Хонор Блекмен под невероватним (и непреводивим) именом „Pussy Galore“, ово дело Гаја Хамилтона (и Шона Конерија, подједнако) уводи у свет легендарних негативаца незаборавну „ћелу“ Герта Фребеа (Fröbe). Осам дана након тога, покрет ФРЕЛИМО креће у много озбиљнију авантуру – рат за ослобођење Мозамбика, док се, 1. октобра, конституише Покрет за слободу говора на Универзитету Беркли (Калифорнија).

На Осамнаестим летњим олимпијским играма, одржаним од 10-24. октобра у Токију, СФР Југославија осваја пет медаља: две златне (гимнастичар Мирослав Церар и рвач Бранислав Симић), једну сребрну (ватерполисти) и две бронзане (Мирослав Церар и рвач Бранислав Мартиновић). Међутим, чак је и олимпијску навијачку еуфорију бацио у засенак, 14. октобра, одлазак Никите Хрушчова са свих партијских и државних функција: Косигин постаје премијер, а Леонид Брежњев – „генсек“ партије. Увидећемо мноого касније, код Руса/Совјета увек исто: после сваког Хрушчова – Брежњев, после сваког Андропова – Черњенко, после сваког Путина – Медведев (то јест, Путин)...

Дан након одласка Хрушчова, Мартину Лутеру Кингу следи Нобелова награда за мир. Сутрадан пак, у Српском народном позоришту је премијера драме *Јаје* Фелисјена Марсоа, у режији Љубомира Драшкића – посебан куриозитет је што се као једна од преводитељки текста са француског појављује наша знаменита историчарка уметности Катарина Амброзић.

Деветнаестог, у авионској несрећи надомак Авале страда 18 чланова совјетске војне делегације, предвођене маршалом Бирјузовом и генералом Ждановом.

У новембру, догађаји се згушњавају, заоштравају и убрзавају. Трећег, на сцени СНП Дејан Мијач поставља једну нервозно-екпресивну варијанту Олбијеве *Ко се боји Вирџиније Вулф?* (запажени Стеван Шалајић као Џорџ и Ева Рас као Хани). Четвртог је државни удар у Боливији – као почетак „новог таласа“ војних хунти који ће кулминирати Пиночеовим злочинима. Следећег дана, 57 грађана Источног Берлина успева да побегне кроз тунеле у Западни део града; а шестог, у саобраћајној несрећи код Лазаревца гине Слободан Пенезић-Крцун, председник Извршног већа Србије. Фулбрајтов програм – споразум влада САД и СФРЈ о образовној и научној сарадњи – ступа на снагу деветог новембра, а петнаестог Јохан Кројф дебитује у тиму Ајакса.

Деветнаестог, под редитељским вођством Димитрија Ђурковића, Српско народно реализује премијеру драме Ђорђа Лебовића *Халелуја*. Уместо других оцена и тумачења ове представе – значајне како за СНП тако и за модерну српску драматургију – ево коментара самог Лебовића: „Кад смо већ присиљени да смрт прихватимо као неумитну дружбеницу живота, онда више волим ту смрт као знамење слободе и људског достојанства него као сведочанство људског безумља. Јер, нису сви логори ограђени бодљикавим жицама и нису све крематоријумске пећи једине ломаче у историји! Стојимо над гробом Јојоа, кога више нема, слободни у свету у коме се ипак умире – у том свету „у коме људи могу да живе докле год желе“... И, да, играју Васа Вртипрашки, Васја Станковић, Петар Вртипрашки, Велимир Животић, Ђорђе Јелисић, Драгољуб Милосављевић Гула...

Двадесет првог новембра се отвара њујоршки Verrazano-Narrows, у том часу највећи висећи мост на свету, а у децембар се улази договором председника Џонсона са саветницима о „двостепеној ескалацији“ бомбардовања Северног Вијетнама. Ускоро ће, 14-ог, почети и тајна америчка операција „Котрљање буради“ у Лаосу (против „Хо Ши Минове стазе“).

Како и приличи једној противречној, вишеслојној и немирној години, децембар обележавају говорнички наступ Ернеста Че Геваре на Генералној скупштини УН (за време којег неки идиот покушава да баци гранату на фасаду здања на Ист Риверу), и завршетак рада Руалда Дала на књизи „Чарли и фабрика чоколаде“. Sweet dreams, пролетери свих земаља...

(Наставиће се)

Волим и с

Интервју: Свитлана Декар

љубављу певам све улоге

Солисткиња Опере Српског народног позоришта, која сваким новим задатком и гласовним могућностима заводи публику изнова, Свитлана Декар, добила је прилику да пева улогу Татјане у представи *Евгеније Оњегин*, у Краснојарску, у Русији. Иако је имала свега неколико проба, одлично је представила наш град, нашу земљу и своју кућу – Српско народно позориште. Руска публика ју је испратила громогласним аплаузом, а њен нежни сопран је дочарао сву Татјанину патњу и бол.

Свитлана Декар, рођена је у Украјини, а дипломирала је 1993. на Конзерваторијуму у Љвову (Украјина). Каријеру је такође тамо започела, у љвовском Театру опере и балета. У Паризу је била на усавршавању у Гранд опери, код маестра С. Каталана. Учествовала је у раду Међународног семинара Моцартове музике, код истакнуте оперске певачице Оливере Миљаковић, а Српско народно позориште је 1997. постало богатије за једну младу, талентовану уметницу.

Неке од од улога, у којима тренутно игра су Мими у представи *Боеми*, Дона Елвира у представи *Дон Ђовани*, Абигаила у *Набуку*, Лиза у *Пиковој дами*... За улогу Леди Магбет, у опери *Магбет* Ђузепа Вердија, добила је годишњу награду Српског народног позоришта, за најбоље остварење 2004, док је 2006. добила награду за улогу Катарине Маслове, у опери *Васкрсење* Франка Алфана. Године 2007. добила је награду за улогу Катарине Измајлове, у истоименој опери Дмитрија Шостаковича. Пуноправни члан Српског народног позоришта је постала 2003.

Позвани сте били у Краснојарск да певате у представи „Евгеније Оњегин", улогу Татјане. Какво место у вашој богатој каријери заузима искуство с тог гостовања?

– За седамнаест година каријере у Српском народном позоришту, то је било четврто путовање на којем сам представљала нашу кућу. Прво је било са представом *Магбет* Ђузепа Вердија у Сава центру, друго на Међународном оперском фестивалу у Михољцу, у Мађарској, са представом *Васкрсење* Франка Алфана, треће исто у Београду, у Сава центру, са опером *Катерина Измајлова* Дмитрија Шостаковича и, у фебруару, коначно сам отишла негде далеко, и то у Сибир, у Краснојарск, да представим себе у улози Татјане у опери *Евгеније Оњегин* Петра Иљича Чајковског, а самим тим и да презентујем Оперу Српског народног позоришта. Гостовање ми је донело још чвршће уверење у моје певачке и глумачке могућности, размену идеја, и, наравно, зближавање и дружење с уметницима из других држава.

Стремали сте ту улогу на Академији; колико вам је сада било лакше или теже да је изнесете? Такође, како сте се уклопили у ансамбл, са малим бројем проба?

– На трећој години школовања на конзерваторијуму, на студијама соло певања, добила сам као испитни задатак да певам одломак из опере *Евгеније Оњегин*, Татјанино писмо. Сада, кад сам кренула да учим целу улогу, готово ништа нисам упамтила од тог „писма", само пар фраза ми је пролазило кроз главу. Тако да мени то и није било од неке помоћи... Знала сам: сад отварам клавир, и као да први пут гледам у ноте које не треба само што пре научити, него и отпевати на отмен и достојанствен начин. Све је зависило само од моје снаге, воље и концентрације и вере у сопствене могућности. Али, охрабрило ме је и то што је музика овог композитора врло пластична, са лепим музички организованим редом, и зато је морала, једноставно, да уђе у ухо. Такође, пуно ми је помагао корепетитор из београдске Опере, Глеб Горбунов. Он је јако добро знао ову музику и све нијансе које је прате. Наш заједнички рад донео је брзе, лепе и очекиване резултате!

Кад добро знам улогу, није ми проблем да и с најмањим бројем проба савршено уђем у певачки тим. Тако је било и овај пут. Имали смо једну режијску, а сутра главну пробу и после одмах представа.

Наравно да је концентрација била пуно већа, јер сам имала више задатака које сам морала да изнесем одмах, у тој једној представи. Морала сам да удовољим режији и, наравно, да се крећем по режијској замисли. Морала сам да пратим музичке мисли диригента, а и још пуно тога што сам сама од себе захтевала и што је најважније, остварила.

На неки начин, ви сте тамо представљајли Србију; како је публика прихватила вашу Татјану?

– На краснојарском Петом међународном оперском фестивалу „Парада звезда у опери", представљала сам Србију, тачније Српско народно позориште. Са мном у тиму су наступали певач и диригент наше опере Бранислав Јатић и Александар Саша Којић, који су исто са пуном одговорношћу, оптимизмом и квалитетом наступили у тој опери. Они су ми заиста били велика подршка.

Дипломирали сте 1993. на Конзерваторијуму у Љвову, каријеру започели у љвовском Театру опере и балета; како сте дошли у Србију? Шта је било пресудно да се задржите овде?

– Како сам већ пуно пута у интервјуима спомињала, дошла сам у Србију 1997, певала сам на добротворним концертима који су били организовани од стране Српско украјинског друштва у Новом Саду. Позвао ме је наш певач и познати бас у свету оперске музике Бранислав Јатић, да неко време радим у Опери СНП-а. У тешком периоду за вашу (а сада и моју) земљу, током бомбардовања, уз помоћ Социјалистицке странке Украјине, организовала сам протестне наступе, концерте и изложбе фотографија бомбардованих објеката Југославије под називом „Сва истина о Југославији!" Било је јако тешко прихватити да се све то дешава народу који живи поред вас, људима које познајем, а заволела сам овај народ свом својом душом... Навијала сам за вас, пратила сам свакодневно вести и молила се за ваш народ.

После сам решила да хоћу да живим и да певам за оне који су клонули духом и од којих треба да научим како се хришћанска душа оснажи. Зато сам и дошла у Србију и остала, и у међувремену постала пуноправни држављанин. Сад идем на изборе, учествујем у народним манифестацијама, подржавам Еколошки покрет Србије!

Свитлана Декар као Леди Магбет

Колико се рад у припреми оперских представа разликује у Украјини, од оног у Србији?

– Постоје велике разлике у раду оперских кућа у Русији, Украјини и Србији. Не могу да кажем ништа за друге државе, пошто сам певала само као гост. Нисам била у могућности да цео процес рада сагледам изнутра.

Као прво, у Украјини је, као и у Русији, оперска кућа у тесној вези са балетом, а не са драмом. Постоје посебни театри опере и балета, а посебно театар драме, а код нас то није тако...

Да ли то смета раду опере?

– Да, неоспорно! Настају проблеми са дељењем сцене за оперу, балет и драму. А како је свака оперска представа дупло скупља од драмске, онда драма има предност. На пример, у Кијеву имате два ансамбла певача, два састава оркестра, неколико диригената, најмање два. Тамо опера ради и јутарње оперско балетске представе намењене деци, и вечерње спектакле за одрасле. Другачије ради и менаџмент опере. Њихова маркетиншка организација је одлична и смештена је у посебну зграду. Такође, њихови певачи, балерине и балетски играчи имају прилике да путују и да наступају широм света и, самим тим, доносе додатну зараду, не само себи, него и целом ансамблу.

Играте у великом броју насловних/ главних улога у СНП-у; за коју можете да кажете да вам је најдража?

– Можда ми нећете веровати, али ја немам најдражих улога. У ствари, волим све улоге подједнако. Свакој својој улози придајем велику важност и певам је са великом љубављу и искреношћу.

Какав статус, по вашем мишљењу, имају певачи у Србији? Да ли им је медијска (и друге врсте) пажња довољно посвећена?

– Само могу да констатујем да је наш статус незавидан у односу на статус естрадних певача. Ко је због тога крив? Па, сви знамо ко! Новац! Ниједна медијска компанија неће зарадити паре ако буде пласирала целомудрену класику. Лакше је слушати рок, забавну музику и самим тим не удубљивати се у проблеме свакодневице, заборављати шта си и ко си уз безбрижни ритам, јер је живот и онако кратак и суров...

Кад је у питању публика, да ли мислите да новосадска публика довољно придаје важност класичној музици?

– Хтела бих да искажем велику захвалности нашој, новосадској публици, јер без обзира на све тешкоће с новцем и убрзаним ритмом живота, ипак још долазе драги гледаоци. И, док они то чине, ми ћемо постојати, јер живимо и радимо за њих!

Која је то улога коју желите да певате, а још нисте?

– Желим да певам све улоге које ми буду понуђене. Веома сам скромна по том питању, јер нисам у прилици да бирам. У нашој кући имамо јако мало оперске продукције, па зато унапред не могу ништа да планирам и да замишљам. Шта буде, нек буде, само да буде.

Дуго сте у Србији; шта је оно што највише волите овде?

– У Србији сам већ седамнаест година, а то је цели један мали живот. Шта волим? Наравно, на првом месту људе, јер да то не ваља, морала бих да одем. А волим и природу Србије, плаво новосадско небо и, наравно, леп и чист град у којем сад живим и радим. То је довољно да бих овде остала.

Гала Гајин

Два хуманитарна концерта гудача Опере СНП

Гудачи Оркестра Опере Српског народног позоришта приредили су у два наврата хуманитарне концерте за пострадале у поплавама.

Први концерт је био на новосадском Тргу слободе, а добровољни прилог се прикупљао у обележеним кутијама које су биле постављене на видном месту. Том приликом сакупљено је преко 76.000 динара.

На другом концерту, гудачи Опере СНП наступили су са квартетом тромбона Т-Бонес испред Змај Јовиног споменика у центру Новог Сада. На овом концерту прикупљена је 41.000 динара.

Константин Костјуков

Све те различите душе, покрети, фигуре

Сергеј Прокофјев је у првој верзији балета *Ромео и Јулија*, написаној 1935, компоновао – хепиенд. На темељу либрета, који је по Шекспировој драми написао Адријан Пјотровски, чувени руски композитор је млади заљубљени пар оставио у животу, али то његово виђење никада није дошло сцену.

Једноставно, челни људи Бољшој театра „замолили" су Прокофјева да батали те егзибиције „модерниста", у које је убрајан и Пјотровски, и лепо се врати традиционалном трагичном завршетку.

Када сам прослављеног играча а данас кореографа Константина Костјукова упитао хоће ли можда бити срећног краја у његовом виђењу овог ремек-дела балетске литературе, које ће новосадска публика имати прилику премијерно да види 17. априла на сцени „Јован Ђорђевић" Српског народног позоришта, слатко се насмејао одмахујући главом.

– Не, неће бити срећног краја. Када сам почео са припремама кореографије за *Ромеа и Јулију*, замислио сам је као сценску лектиру. Идеја ми је била да и младој генерацији, дакле и оној која можда није читала драму, омогућим да аутентично „ишчитају" Шекспира, а да сваки лик обликујем онако како га је описао Прокофјев. Јер, он је написао генијалну музику, у којој је до детаља обојио не само Ромеа и Јулију, него је у потпуности поштовао и остале актере драме...

А померате ли можда комад ближе нашој епохи?

– Не. Нема потребе. Не морамо Ромеу и Јулији да стављамо телефоне у руке и навлачимо им фармерице да бисмо приближили њихову причу савременој публици. Јер та је прича севременска. Она носи велику поруку за све заљубљене, да љубав, ако је искрена и јака, може да се супротстави и најјачим силама. Али истовремено открива и трагичну истину да, када се свађају велики и моћни, по правилу страдају недужни. Стога сам и сценографа замолио да и он својим решењима допринесе визуелном дочаравању драматике времена о којем је Шекспир писао. Јер, идеја ми је да ангажујемо сва чула публике увлачећи их у један аутентичан свет. То истовремено тражим и од мојих балерина и балетана – да док играју забораве како се зову и потпуно постану оно што су на сцени.

Музика Сергеја Прокофјева није „лака за слушање", а након праизведбе чули су се прекори и да „није у довољној мери прикладна за игру". У којој мери то отежава задатак кореографа?

– Прокофјев, чињеница је, није лак. Али *Ромео и Јулија* је без сваке сумње генијално написано дело. У тој његовој музици ја чак чујем балетске кораке… И не само то: пажљиво слушајући музику можеш видети не само кореографију, него и израз лица Ромеа, Јулије, Тибалда, Меркуција... Мени је ова партитура пример како треба приступити једном роману и транспоновати га за извођење на сцени. Иначе, то што у почетку балет није прихваћен не треба да чуди. У то време ни Шостаковича нису могли да смисле. Када год се појави нешто ново, другачије, то готово по правилу изазива шок. Уосталом, ни Битлси нису одмах дочекани раширених руку, напротив. Како год, Прокофјев некоме може да се свиђа или не, али он је до детаља испоштовао све законитости не само музике, него и драмског набоја неопходног за балет. И зато је „Ромео и Јулија" истинско музичко благо.

Колико вас као кореографа ограничавају претходне „кореографске партитуре". Јер, „Ромеа и Јулију" су на сцени постављали од Леонида Лавровског и Рудолфа Нурејева, до Димитрија Парлића и Кенета Мекмилана.

– Ограничења у том смислу нема. Нисам се ослањао на друге кореографе, друге ауторе, већ сам покушао да понудим своју визију како мислим да би данас *Ромеа и Јулију* требало играти. Ограничења су, заправо, сасвим друге природе. Наиме, када се ми кореографи посветимо неком делу, у стању смо да га слушамо сатима. То, нажалост, не значи и да је публика данас расположена за то да се посвети балетском комаду од прве до последње ноте како је он написан, што би значило да мора да проведе у театру по четири или пет часова. Таквог стрпљења више нема, или га има још на свега неколико места, попут Москве, Париза или Лондона. Зато сам и ја морао да се прилагодим и заједно са диригентом сведем *Ромеа и Јулију* на два чина с једном паузом, али тако да се исприча прича, испоштује сваки лик и, наравно, не поремете темељне поставке Прокофјевљеве партитуре...

Мирослав Стајић, ДНЕВНИК

Награда „Терпсихора" Костјукову

Награда „Терпсихора" за посебан допринос у области уметничке игре припала је Константину Костјукову, дугогодишњем прваку и в.д. директору Балета Народног позоришта у Београду.

Одлуку је донео жири Удружења професионалних балетских играча, кореографа и балетских педагога Србије, у саставу: Јован Веселиновић, Душка Сифниос и Гордан Драговић. У образложењу жирија истиче се да је Костјуков дугогодишњим преданим и успешним радом дао трајни допринос балетској уметности, као најупечатљивији балетски уметник своје генерације, који је виртуозно и једнако успешно изводио представе класичног, неокласичног и модерног карактера.

Жири посебно истиче његов допринос као директора Балета Народног позоришта у очувању традиције класичног балета и развоју савремене игре, као и успешна кореографска остварења у балетима *Крцко Орашчић* у Народном позоришту, као и *Ромео и Јулија* (премијера 17. априла у Српском народном позоришту).

Критика о представи *Ромео и Јулија*

О моћи Љубави

Сви познајемо чувену Шекспирову драму, коју је Сергеј Прокофјев обојио мајсторском музиком о љубави, мржњи и смрти. Балет *Ромео и Јулија*, „свевременска“ велика и трагична љубав из времена ренесансног италијанског града Вероне, остварен је на Великој сцени Српског народног позоришта, у премијерном приказивању 17. априла а репризном 23. и 24. априла.

Тражећи сопствени кореографски израз, пратећи шекспировско прокофјевски савршен стваралачки спој, кореограф Константин Костјуков, гост из Београда, ствара дајући свој одговор на већ постављене вредности веронских збивања, издвајајући емотивна стања његових јунака као најбитнија у контексту сценских догађања.

Једноставност игре ансамбла одавала је истовремено утисак чистоте и стилске углађености, што је чинило добру позадину за несметану разиграност солистичких партија. Водеће улоге Ромеа и Јулије на премијерном извођењу тумачили су Ана Ђурић и Ливију Хар, а на репризном, своју премијеру играли су Асука Маруо и Такуја Сумитомо. Оба пара имала су незаобилазну љубавно трагичну потцртаност ликова: Ана и Ливију у једноставности израза и истакнутој визуелности играчких појава, а Асука и Такуја чистог играчког корака, снажних емотивних излива у јединствено биће љубави и смрти.

У први ред извођачких ликова уплиће се и игра Меркуција у лепези изванредних расположења, у изузетном наступу Такује Сумитома (на премијери). Суровост, гнев и осветољубивост красили су Тибалта у агресивном играчком и глумачком тумачењу Андреја Колчеријуа, на премијери, и Семјуела Бишопа као алтернације ове улоге, на генералној проби. Истиче се једноставност и креативност Лучијана Пушкаша у улози Ромеовог друга Бенволија, савршена појава и глумачка доживљеност трагичног у лику Грофице Капулет Маје Грње и последњи покрет руке самртне Јулије ка звезданом небу, изнад гробнице, са поруком о моћном трајању Љубави у неком далеком могућем сазвежђу.

Листа за похвале није исцрпљена, јер мало је било недорађених ликова, грешака у корацима, недовршених кореографских и других решења, али било је видљивих и спорних... Једна од крунских сцена, љубавни сусрет испод балкона Јулијине куће, кореографски поједностављенији, без оптерећујућих дуетних захвата (подршки), могао би љубавном пару дозволити још слободнији приступ емотивном и личном у њиховом односу. Сцене трагич-

ног краја у гробници су на моменте подвучене прејаким покретима и корацима већ „мртве“ Јулије и, у сузама за вољеном, очајног Ромеа.

Добар саговорник у склопу целокупног уметничког опуса представе био је оркестар, са диригентом Микицом Јевтићем. Костими Мирјане Стојановић Маурич у стилу, боји и материјалу пријали су оку гледаоца и појачавали вредности сценских догађања. Сценографија Саше Сенковића играла је са целокупном представом и допринела визуелном дочаравању драматике времена о којем је Шекспир писао.

Подмлађени ансамбл Балета СНП-а, интернационалан у мушком делу, чини снагу нашег играчког театарског деловања и драгоценост за креативност и нови снажни доживљај на балетској сцени Српског народног позоришта.

Ксенија Дињашки

Снага експресије и лирике

Београдски успех режије и кореографије балета *Крцко Орашчић* П. И. Чајковског, у марту ове године, Константин Костјуков поновио је на сцени СНП-а, поставивши балет *Ромео и Јулија* Сергеја Прокофјева, а по истоименој Шекспировој трагедији.

Овај врхунски балетски стваралац дефинитивно је отворио ново подручје своје креативности, на радост балетских уметника/играча и публике два града.

Иначе, СНП је имало балет *Ромео и Јулија* на репертоару од 2007, у оригиналној кореографији и режији Иштвана Херцога.

Нова поставка у виђењу Костјукова, балетски је омаж СНП-а писцу чију 400. годишњицу рођења ове године обележава цео свет. Премијерно извођење понудило је публици питку и естетски обликовану представу, прецизно дефинисану стилским оквирима ренесансне епохе, језиком неокласике, којом је Костјуков кореографски градио овај балет, успевши да од првих играча, али и целог ансамбла, измами снагу експресије, „мирећи“ је са лирском доживљеношћу и изражајношћу.

Захтевна и драмски обојена симфонијска музика Прокофјева, тако је у редитељу и кореографу Костјукову добила верног тумача. Он је, сачувавши најважније делове Шекспирове трагедије, уз поштовање либрета Леонида Лавровског и Сергеја Радлова, богато и маштовито разигравао представу занимљивим сценским упризорењима, попут упечатљивих сцена мачевања завађених страна, које обилују не само наговештајем зле коби, него и благим хумором и духовито и животно осмишљеним кореографским детаљима.

Креативни тим представе: Микица Јевтић, диригент, Саша Сенковић, сценограф и Мирјана Стојановић Маурич, костимограф, следио је његове ауторске замисли, што је допринело кохерентности представе у којој је, с обзиром да је у питању балетска интерпретација Шекспирове драме, главну „реч“ имао ансамбл на челу са главним протагонистима.

У првој подели ииздвајају се складан млади плесни пар: Ана Ђурић у улози Јулије и Ливију Хар као Ромео, а затим миљеник публике, првак Балета Андреј Колчерију, играч високих и лаких скокова (просто лебди у ваздуху!) у сјајно осмишљеној улози проблематичног и агресивног Тибалта која је носила печат изузетно извајаног карактера, уосталом као и пластично осмишљен лик Меркуција у извођењу изванредо разиграног Такуја Сумитома.

Виспреног и лаконогог Лучијана Пушкаша публика је пздравила као Бенволија, Давида Груосоа као надменог просца Париса (у другој подели као враголастог Меркуција), Јелену Вукадиновић као простодушну дадиљу, а импресивну Мају Грњу, првакињу Балета, као грофицу Капулет. Милутин Петровић је сугестивно одиграо лик робусног и насилног оца, грофа Капулета.

Млада и талентована солисткиња Балета Ана Ђурић, премда у почетку представе помало у грчу, вајала је Јулију топло и с градацијом, објединивши драмским и плесним изразом чедност и несташност устрептале, младе, заљубљене девојке и зрелост жене спремне да зарад љубави донесе судбоносну одлуку.

Лаких скокова, сигурних вртешки, глумачки уверљива и лирски разнежена, она је у дуетима с партнером Ливију Харом била убедљивија у другом чину (сцена у соби након ноћи проведене са Ромеом и драматична сцена смрти у гробници).

Њен партнер Ливију Хар, у улози Ромеа, изражајношћу је досегао лиричност љубављу обузетог младића, а играчком зрелошћу и техничком прецизношћу, испољио је врсне квалитете како у соло деоницама тако и у дуетним наступима.

У другој подели насловних улога, публику је наступом одушевио јапански играчки пар Асука Маруо (драмски и плесно целовита Јулија) и већ поменути Такуја Сумитомо (нежан и осећајан Ромео), који су трагичну љубавну сторију отплесали технички супериорно, драмски доживљено, у широком распону емоција. Ансамбл је био на висини плесног задатка.

Мобилна сценографија Саше Сенковића, ликовним упризорењем веронских тргова и архитектонско пејзажних простора у перспективи, наликовала је класично постављеним сценама балета *Ромео и Јулија*, с изнимком упечатљиво огољене сцене одра на „отвореном“, која симболизује космичко ослобађање сједињених душа несрећних љубавника. Оригинални и у широкој колористичкој лепези, костими Мирјане Стојановић Маурич били су примерени епохи ренесансе.

Диригентска палица Микице Јевтића успешно је објединила симфонијско дело Прокофјева, у извођењу Оркестра СНП-а, са наступом играча на сцени.

Подсећања ради, балет *Ромео и Јулија* фрагментарно је изведен први пут на сцени СНП-а 1952, у кореографији Марине Олењине, а десет година касније, 1962, у кореографији и режији Георгија Македонског .

Снежана Субић

ИНТЕРВЈУ: Ана Ђурић и Ливију Хар

Ми говоримо телом

У Балету у Српског народног позоришта, појавио се веома млад и веома талентован балетски пар. Одакле је дошао и како је успео да тако маестрално одигра главне улоге у представи која је врх врхова класичног балета, *Лабудовом језеру*? У новембру 2013, на Великој сцени Српског народног позоришта „Јован Ђорђевић", пред хиљаду гледалаца, Ана (у улогама Одете и Одилије) и Ливију (у улози принца Зигфрида) заблистали су надахнуто и сигурно. Без имало несигурности или какве случајне грешке, играли су као да већ јесу прваци Балета. А нису, само су солисти пред којима је блистава будућност. Ко су Ана Ђурић и Ливију Хар? Одговор на ова питања, следи:

Углавном, сви желе да знају за ваше почетке. Најпре, реците одакле и од кога сте добили прву информацију о балету.

Ливију: У свет балета ме увела моја старија сестра и, захваљујући њој, ја и данас играм балет. Прве балетске кораке начинио сам управо заједно са њом, у балетској сколи у свом родном месту Клуж, у Румунији.

Претпостављам да сте, пре него што сте тако сјајно одиграли главне улоге у „Лабудовом језеру", играли и неке мање солистичке роле. Да ли су вам та мања сола помогла да те улоге одиграте као да сте их много пута раније играли?

Ана: Кроз мање улоге могла сам да упознам сцену, да се опустим на њој и, наравно, да радим на техничким стварима, како бих касније била боље припремљена за велике улоге. Свака улога је била изазов за мене, јер је увек било нечег новог што сам могла да научим и на чему још треба да радим. Доста су ми те улоге помогле у даљем развоју.

Ливију: Ниједна улога није небитна! Свака је као једна реч у речнику. Што више улога, то је речник богатији, јер ми говоримо телом, а песници речима.

Да ли сте од раније у мислима имали овакве улоге и жељу да их одиграте? Како сте доживели онакав аплауз и одушевљење публике?

Ана: Увек сам имала жељу да одиграм највеће улоге. Од када сам кренула на балет трудила сам се да дам свој максимум и постигнем најбоље. Кренула сам од мањих улога и полако стигла до највећих. Сваки мој излазак на сцену у мени буди узбуђење и стрепњу: да ли ћу донети улогу онако како желим и да ли ће се то допасти публици? И када на крају изађете на сцену да се поклоните, добијете нешто најлепше, а то је велики аплауз који вас испуњава.

Ливију: Када сам на сцени, осећам потпуну слободу, на сцени немам брига, време као да је стало и осећам се испуњено. Аплауз је храна за душу уметника и нема већег задовољства од громогласног аплауза, јер је за нас то највећа награда.

Играти класични репертоар је, знамо, најтеже. Како ви на то гледате?

Ана: Класични балет изискује велики рад, стрпљење и доста одрицања,

али када волите то што радите, успех на крају буде најлепши поклон.

Ливију: Сан сваког играча је да стигне на овај ниво, а стварност је лепша од маште, самим тим што је неизвесна и све се догађа непланирано, у тренутку.

Иначе, шта највише волите да играте, који још стил, какве кореографије?

Ана: Моја највећа љубав је класичан балет, тежим ка врхунској уметности. Тек када се сасвим остварим у њему, онда ћу прећи на модеран и неокласику.

Ливију: Најлепше се осећам док играм у белим балетима и уживам у чистој класици.

Познато је да је потребно много рада у балетској сали пре него што се изађе на позорницу. Да ли има нешто што вас нервира или спутава током рада у сали?

Ливију: Највише ме нервира загревање, јер се загревамо више пута дневно, у зависниости од распореда проба, што уме често да буде и досадно.

Позната је тежина балетске професије. Како се борите са тим тешкоћама које вас неминовно и свакодневно прате? Колико оне утичу на вас?

Ана: Као и у свакој уметности, постоје препреке које треба прескочити, али и то има своју позитивну страну. Све те препреке вас ојачају за будуће дане, а трудим се да се искључим и мирно размишљам о решењу проблема. Наравно да своју улогу гледам да урадим најбоље што могу.

Ливију: Могао бих да кренем само од тога да се свакодневно сусрећемо са разним боловима и повредама. Не постоји дан када неког нешто не боли. Да би се све то издржало, потребно је бити психички јак и не одустајати.

Да ли можете да издвојите некоји за коју бисте рекли да вам је помогао, да је радио са вама, да вам је дао шансу?

Ана: То је свакако Оксана Сторожук, првакиња Балета, која је од самог почетка уложила у мене много труда и стрпљења. Уживање је радити са њом. Оксана је особа која је пуна знања и која се труди да своје знање и искуство пренесе на мене, а поред тога, увек ми пружа моралну подршку, што је и те како важно.

Ливију: Моја прва велика шанса се појавила у сезони 2009/2010, када сам добио главну улогу у балету *Дама са камелијама*, где сам почео да радим са првакињом Балета Оксаном Сторожук као партнерком а упоредо и педагогом. Много ми је помогла. У 2012. нам се придружио балетски првак Милан Лазић, који ми и дан данас преноси своје знање.

Ана, ти сада спремаш и „Крцка Оршчића". Ливију Хар у овом балету није твој партнер, што значи да је потребно уклапање са новом особом. Изгледаш ми као балерина којој то не представља нарочит проблем, а камоли препреку. Очигледно је да, са тако мало година, брзо напредујеш и то је оно што највише задивљује. Твоја сигурност у извођењу улога се не среће тако често, па те стога и питам: какво је задовољство у раду са новим људима?

Ана: Нови људи доносе ново искуство. У *Крцку Орашчићу* наступаћу са Андрејем Колчеријуом, прваком Балета у Српском народном позоришту, који је искусан партнер. Наравно, као и у свакој сарадњи, постоје различита мишљења и другачији приступ улогама, партнеру/партнерки, али то је нормално и доприноси бољој комуникацији. Што је боља комуникација, то су пробе пријатније и продуктивније. Важно је да се добро познајемо и да верујемо једни другима, јер се онда осећамо сигурно.

Српско народно позориште сте освојили. Вас сада могу да позивају на гостовања у све светске центре где се негује такозвани гвоздени балетски репероар. Лично верујем да сте спремни. Шта ви кажете на то?

Ана: Да, ја сам спремна. Ко год ме буде позвао, радо ћу се одазвати.

Ливију: Очекујемо позив!

Да ли има нешто што вас нисам питала, а рекли бисте.

Ливију: Много људи на први поглед за мене помисли да сам програмер (ваљда због тога што носим наочаре) или нешто слично томе. Али, потпуно промене своје мишљење, прво када чују да сам балетски играч, а касније и када ме виде на сцени. Реалност је да људи не знају много о мени, ко сам ја заиста. Да сам човек који се са петнаест година нашао сам у Немачкој (због стипендије) или да сам са само осамнаест година дошао у страну државу да радим. Истина о мени је да, иако сам балетски играч, обожавам све што се тиче мотора и аутомобила. Највише волим да их возим и да их поправљам.

Ана Ђурић, прва солисткиња Балета Српског народног позоришта рођена је 1991. у Зајечару. Дипломирала је 2010. у балетској школи „Лујо Давичо" у Београду. Исте године одлази у Cairo Opera House, Каиро, Египат, а од септембра 2011. је у сталном радном односу у Балету Српског народног позоришта.

Остварила је следеће улоге: Одета/Одилија, Pas de trois – *Лабудово језеро* П. И. Чајковског, кореограф Владимир Логунов; Аурора – *Успавана Лепотица* П. И. Чајковског, кореограф Владимир Логунов; Китри, Дриада – *Дон Кихот* Л. Минкус, кореограф Ђула Харангозо; Вила шећера, Снежни валцер, Валцер цвећа – *Шчелкунчик* П. И.Чајковског, кореограф Едгар Алиев;

Игра у комплетном балетском и оперском репертоару.

Прво место на Републичком такмичењу музичких и балетских школа Србије 2008. и 2010.

Ливију Хар (Liviu-Mihai Har), солиста Балета Српског народног позоришта, рођен је 1985. у Клужу-Напока (Румунија). Дипломирао је 2003. у Школи за кореографију и драмске уметности „Октавијан Стоја" у Клужу. Исте године добија ангажман у Балету Српског народног позоришта.

Остварио је следеће улоге: Принц Зигфрид, Ротбарт – *Лабудово језеро* П. И. Чајковског, кореограф Владимир Логунов; Базил, Еспада – *Дон Кихот* Л. Минкус, кореограф Ђула Харангозо; Принц Дезире – *Успавана Лепотица* П. И. Чајковског, кореограф Владимир Логунов; Ник – *Грка Зорба* Теодоракис, кореограф Крунислав Симић; Арман Дивал – *Дама с камелијама* Ђ. Верди-И. Поповић, кореограф Крунислав Симић; Тибалд, Парис – *Ромео и Јулија* С. Прокофјев, кореограф Иштван Херцог; Пријатељи – *Есмералда* Ч. Пуњи, кореограф Joan Туђару; Хиларион, Pas de deux – *Жизела* А. Адам, кореограф Милица Јовановић (по Лавровском), *Божанствена комедија*, кореограф Сташа Зуровац; Гросман – *Милева Ајнштајн* М. Нећак, кореограф Сташа Зуровац; Значајне улоге остварио је у балетима за децу и одрасле: Млинар – *Мачак у чизмама* Б. Бјелински, кореограф Љиљана Гвозденовић; Професор – *Макс и Мориц* Ђ. Росини кореограф Ференц Барбаи; Томи, Лопови – *Пипи дуга чарапа* К. Ципци кореограф Ико Отрин. Игра у свим балетима, операма и оперетама.

Добитник је Годишње награде Српског народног позоришта за улогу Дивала у балету *Дама с камелијама*.

Габриела Тегласи Велимировић
Билтен за уметничку игру „StepArt"
11. децембар 2013.

MY home is my theatre
SERBIAN NATIONAL THEATRE